

accent

Helvetet FRÅN TVÅ HÅLL

GRANSKNING

**Dramatisk ökning av
alkoholreklam i teve**

6 TIPS FÖR
ETT LYCKAT
PROJEKT

UPPDRAG UTVECKLING

Följ med utvecklingskonsulenter
under en dag på jobbet

SYDEUROPA NYKTRAR TILL

Länderna runt Medelhavet har
halverat konsumtionen på 30 år

NÄR FÖRENINGEN GÅR I KONKURS

"Jag är ledsen och besviken"

SÄLJ MILJONLOTTERIET OCH TJÄNA PENGAR ÅT DIN FÖRENING!

Få
möjlighet
till fler
aktiviteter!

FÖRVERKLIGAR DRÖMMAR

www.miljonlotteriet.se/forening

ALKOHOLREKLAMEN ÖKAR KRAFTIGT I TEVE

8 AKTUELLT Det är förbjudet att göra reklam för alkohol i teve och radio i Sverige. Ändå är teve det medium där alkoholreklam ökar mest – sedan 2006 har den fyrdubblats. Samtidigt visar ny forskning att ungdomar dricker mer om de utsätts för alkoholreklam.

Bakom kulisserna på Lyckohjulet

30 REPORTAGE En miljon tittare per vecka. 25 inspelade program. Miljonlotteriets program Lyckohjulet är i full gång och Accent åkte till Göteborg för att se vad som händer bakom kulisserna.

PÅVERKAN

När föreningen går i konkurs

40 I FOKUS För några år sedan hyllades IOGT-NTO-föreningen Centro för sin framgångsrika verksamhet. När föreningen senare gick i konkurs stod den tidigare ordföranden Nicklas Kartengren ensam, anmäld för bokföringsbrott och med betalningskrav på hundratusentals kronor.

REPORTAGE

Helvetet från två håll

22 INTERVJU Jonathan satt fast i drogmissbruk i mer än tio år. Mamma Maja insåg först inte att sonen knarkade. Nu har Jonathan, 29 år, återförenats med Maja och familjen. Här berättar de sina egna versioner av sin gemensamma historia.

Sydeuropa nyktrar till

32 EUROPA På trettio år har alkoholkonsumtionen i Italien halverats. Andra länder i Sydeuropa visar upp liknande mönster. Accent åkte till Rom för att ta reda på vad det beror på.

OPINION

4 LEDARE Alkoholindustrin härjar värre än någonsin i Afrika och Sydostasien. Du och jag kan vara med och stödja motståndet.

6 ANNA Regeringen bedyrar att de ideella organisationerna är jätteviktiga. Samtidigt lägger man förslag som pekar åt andra hållet. Nya förslag om spel och skatter kan sätta käppar i hjulet för föreningslivet.

17 DEBATT "Det är dags att vända debatten om alkohollagstiftningen. Utgångspunkten är solidaritet." Det skriver Ylva Johansson, välfärdspolitisk talesperson för Socialdemokraterna.

I RÖRELSE

Uppdrag förändring

18 UTVECKLING Följ med IOGT-NTO:s utvecklingskonsulenter under en vanlig arbetsdag. Uppdraget är att hjälpa lokalföreningarna att blomstra.

OMSLAGSBILD

Adam Haglund

Alkoholindustrin härjar i Afrika och vill få fattiga länder att skapa en alkoholpolitik som passar industrin men som knappast har några verkliga effekter. IOGT-NTO-rörelsens internationella verksamhet är en viktig del i motståndet.

Det är vi som står för motståndet

CHEFREDAKTÖR PIERRE ANDERSSON

Låt mig berätta om en man som heter Marcus Grant. Fram till mitten av nittioalet var han ansvarig för Världshälsorganisationens alkoholförebyggande arbete. En man med ett stort kontaktnät bland forskare, folkhälsopolitiker och frivilligorganisationer.

Sedan bytte han sida. Idag är han chef för en organisation som heter International center for alcohol policies, ICAP, en organisation som ägs och drivs av alkoholindustrin.

Det är fascinerande det där. Att en man som lägger all sin energi på att begränsa alkoholskadorna i världen ena dagen, låter sig köpas av alkoholindustrin dagen efter. Man kan ana att lönen spelar en viss roll i sammanhanget, för inte har Marcus Grant gått på industrins snack?

En del av Marcus Grants jobb är att påverka fattiga länder i Afrika och Sydostasien om vilken alkoholpolitik de ska ha. Hans lobbyister har dykt upp i ett tiotal afrikanska länder och minst ett i Sydostasien. Budskapet till de sittande regeringarna är alltid detsamma: "Vi kan hjälpa er att ta fram en bra alkoholpolitik. Vi betalar gärna lyxiga konferenser och flyger hit experter."

Man måste förstå att det här är länder som idag inte har någon egentlig alkoholpolitik. Det är också länder som inte har några större resurser att lägga på alkoholförebyggande arbete. Man inser att industrins erbjudande är lockande.

Problemet är förstås att de lobbyister Marcus Grant sänder ut i världen inte föreslår några åtgärder som gör någon nytta. De pra-

tar om utbildning, att folk ska lära sig att dricka smart. Möjligen kan man tänka sig restriktioner för alkohol i trafiken.

"Bland de få motkrafter som finns är IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut en av de viktigaste."

Idag vet vi precis vilken typ av åtgärder som funkar. För några år sedan samlades världens främsta alkoholforskare och gick igenom all forskning som gjorts på området de senaste tio åren. Det man kom fram till är ingen nyhet för oss i de nordiska länderna: Vill man minska alkoholskadorna på riktigt ska man satsa på höga priser, begränsad tillgänglighet och åldersgränser. Information spelar en väldigt liten roll när det gäller att påverka människors beteenden.

Bland de få motkrafter som finns till Marcus Grant och den mäktiga alkoholindustri som bekostar hans lön är IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut en av de viktigaste. Med sina relativt små resurser har man lyckats mobilisera såväl parlamentariker som gräsrotsrörelser i de berörda länderna. ICAP möter idag motstånd.

Engagemanget inom IOGT-NTO för den internationella verksamheten är inte alltid på topp. Det finns ett antal eldsjälar som gör massor och ett tusental medlemmar som varje månad skänker pengar till verksamheten. Men det räcker inte – idag får man bara in hälften av vad man borde för att klara de projekt och åtaganden man har ute i världen.

Själv skänker jag 200 kronor varje månad via mitt medlemskap i Vänner i världen. Gör det du också. Och när du ändå är igång: Se till att ditt distrikt antar utmaningen från Västernorrland (se nyhetssidorna) om att samla in 50 000 kronor under året till rörelsens samarbetsprojekt runt om i världen. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Skrattretande införselregler

SMUGGLING Dagens regler kring privatinförsel är skrattretande. De så kallade införselkvoterna som talar om hur mycket alkohol man får ta in är larvigt höga, men ännu larvigare är att de är indikativa. Kan man bara motivera det får man ta in precis hur mycket alkohol som helst.

I slutet av augusti stoppades två män i tullen i Helsingborg med 2853 liter öl, 114 liter vin, 158 liter cider och 29 liter sprit. Nu har åklagaren beslutat att åtal inte ska väckas.

Mer balanserat knarkkrig

NARKOTIKA USA slår in på ett nytt spår i arbetet mot narkotika. Slagorden "War on drugs" är borta och lika bra är väl det. Kriget mot knarket har pågått sedan Nixons tid men uttrycket har mest kommit att symbolisera en politik med en slagsida åt det repressiva. Nu utlovas bättre balans med större inslag av vård och behandling, samtidigt som man försäkrar att avkriminalisering inte är aktuellt. Gott så.

Engagerade läsare

LÄSARKONTAKT Accent har engagerade läsare. Vi uppskattar att ni hör av er med idéer, synpunkter och tips. Fortsätt med det! Ring, skriv insändare och debattinlägg, mejla tips eller anmäl er till Accents läsarpanel. Många har redan gjort det men vi har plats för fler.

På redaktionen jobbar vi stenhårt varje dag för att göra en tidning (på både papper och webb) som känns intressant och relevant för IOGT-NTO:s medlemmar. Din återkoppling är värdefull.

Länka mera

Att IOGT-NTO finns på internet, även som i bloggssfären och Twitter är inte bara bra, utan också självklart i mina ögon, och det var en trevlig artikel om det i senaste numret av Accent.

Däremot gäller det alltid att se till att inte bara "de närmast sörjande", utan även andra upptäcker och läser de åsikter som framförs, vilket jag tycker missas i artikeln.

Många tidningar, främst de stora tidningarna som t ex Aftonbladet, DN, Svenska Dagbladet, men även mer lokalt betonade tidningar länkar tillbaka till bloggar, om man som bloggsribent länkar till deras artiklar. Det gör att man som skribent får betydligt fler besökare, och många gånger besökare som inte tillhör den trogna skaran läsare.

Jag tycker det vore synd att inte använda sig av de här möjligheterna, som dessutom är gratis inte bara för IOGT-NTO:s bloggsribenter, utan alla andra som undertecknad som skriver "privat".

Särskilt tekniskt avancerat är det inte och jag är absolut inte särskilt bra på datorer men klarar av det ändå.

JERKER NILSSON

[HTTP://ALLTIDROTTALLTIDRATT.BLOGSPOT.COM](http://ALLTIDROTTALLTIDRATT.BLOGSPOT.COM)

SVAR Bra tips Jerker! Vi tackar och bugar och hoppas att alla blivande bloggare där ute läser det här.

REDAKTIONEN

Gör något bra av fastighetspengarna

Hej, jag har suttit och funderat en del på det vi har gjort med utgångspunkt från er artikel om 79 Vidar i Söderköping. Jag sitter ordförande i Lf 3410 Trettondagsstjärnan i Simonstorp Östergötland. För två år sedan sålde vi vår fastighet på grund av för få som orkar jobba med den, och för lite pengar att sköta den. Då beslutade vi att de pengar vi fick inte skulle gå in i den vanliga fastighetsfonden som är brukligt.

Vi satte oss ner i föreningen och diskuterade vad som var bra att använda pengarna till. Vi hade hört att Lilla Lövhälla, en fastighet i Kolmårdskogen, behövde rustas, de behövde en ny toalettbyggnad så de fick 400 000 kronor av oss. En scoutstuga utanför Linköping fick ett nytt tak för 200 000 kronor och Lilla teatern i Norrköping fick 300 000 kronor för att digitalisera.

Vi tycker mycket välplacerade pengar. Vad vill jag säga med detta tro? Jo, att innan föreningarna säljer sina fastigheter – sätt er ner och fundera på vilka och till vad ni kan använda kapitalet till i stället för att låsa in dem i en fond.

BERNE HAGSTRÖM

ORDFÖRANDE I IOGT-NTO LF3410 TRETTONDAGSSTJÄRNAN

Lilla Lövhälla

Dumt lagförslag

Folkhälsominister Maria Larsson vill tydligt främja ökat alkoholdrickande i Sverige. Jag vill dock protestera mot det nya alkohollagsförslaget med liberalare utskänkingsregler och gårdsförsäljning av vin.

Det främjar verkligen inte folkhälsan eller den sociala välfärden.

ROLF MELLQUIST

MEDLEM I LF 31 AROS, VÄSTERÅS

Vårt påminna om Vera

I en artikel i Accent våren 2009 om den tidigare systembolagschefen Gabriel Romanus, nämns att hans mor Vera Starck-Romanus var läkare och feminist och ända upp i 90-årsåldern aktiv som föreläsare om äldres sexualitet. Nyligen gick hon bort, 98 år gammal.

Till skillnad från sin son var Vera helnykterist. Jag är "absolutist av princip. Jag finner inget skäl att dricka sprit". Det förklarar hon i en intervju i tidningen Humanisten 1996. Vera var nämligen aktiv i förbundet Humanisterna. Hon var också en legendarisk sexualpolitisk pionjär, som tillsammans med RFSU:s grundare, Elise Ottesen Jensen, arbetade för en avkrimalisering av preventivmedel, aborter och homoseksualitet, under en tid när motståndet mot detta arbete var mycket starkt.

Elise delade Veras engagemang för nykterhetssaken. Hon såg hur de stora barnkullarna hindrade fattiga människor från att ta sig upp ur fattigdomen, men hon såg också hur spriten undergrävde arbetarnas förmåga att organisera sig och förbättra sina villkor.

Detta kan det vara värt att påminna om idag, när den sexualpolitiska kampen i vårt land i huvudsak har vunnits, medan däremot alkoholintressena på ett mycket problematiskt sätt har flyttat fram sina positioner.

LARS TORSTENSSON

REDAKTIONEN

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF (Ungdomens Nykterhetsförbund) och JUNIS (IOGT-NTO:s Juniorförbund).

Pressläggning detta nummer: 19 februari
Nästa nummer kommer 9 april

REDAKTION

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewska

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewska@iogt.se

Joanna Wågström

Nyhetsreporter
08-672 60 50, joanna.wagstrom@iogt.se

Mathias Lövsström

Art director
08-672 60 53, mathias.lovsstrom@iogt.se

MEDVERKANDE DETTA NUMMER

Adam Haglund, Leif Stenberg, Leif Rundgren,
Malin Biller, Marc Femenia, Sven Rosell,
Rurik Zaitzewska, Anna-Lena Mattsson,
Helena Wannberg, Helena Svensson,
Nathalie Simonsson

ADRESS

Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm.
Tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se
www.accentmagasin.se

IOGT-NTO-förbundet

tel: 08-672 60 00
Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38
Stora Essingen, Stockholm
www.iogt.se

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39, fax: 08-672 60 01

ANNONS

Kesia Sales Consult, Per Hånberg
Telefon 0760-51 73 00,
e-post: per.hanberg@good-news.se
Interna annonser bokas genom
Pierre Andersson,
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidningen svarar inte för insända, obeställda
texter och bilder samt förbehåller sig rätten
att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och
kan publiceras elektroniskt. Icke anställda
måste meddela eventuellt förbehåll mot
sådan lagring och publicering. I princip publi-
ceras inget material med sådant förbehåll.

DISTRIBUERAS I 39 600 EXEMPLAR
TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEMLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

SVERIGES
TIDSKRIFTER

Regeringen bedyrar att de ideella organisationerna är jätteviktiga. Samtidigt lägger man förslag som pekar åt andra hållet. Nya förslag om spel och skatter kan sätta käppar i hjulet för föreningslivet.

Regeringen sätter krokben för oss frivilliga

FÖRBUNDSORDFÖRANDE ANNA CARLSTEDT

Välåret 2010 är här. En av de största utmaningarna för alla som vill vinna valet torde vara att förklara hur vi skall rädda den svenska välfärden. Alla vet att det bästa sättet att trygga den är en stabil välfärds politik som omfattar alla. I Sverige har vi sedan kriget litat till att det offentliga skall säkerställa grundläggande rättigheter och avgörande sociala insatser. Och så har det dessutom funnits idéburna organisationer.

Så fick vi en ny regering 2006. De skrev i sin regeringsförklaring att det är civilsamhället – det vill säga du, jag och frivilligorganisationerna – som skall bära upp välfärden. Det offentliga är bara ett komplement.

Det är alltså civilsamhället som skall fixa biffen. Visst, tänker jag, som ordförande för IOGT-NTO och för Forum för frivilligt socialt arbete (paraply för socialt inriktade organisationer): Vi kavlar gärna upp ärmarna och fixar välfärden.

Men då måste staten också ge oss vettiga förutsättningar.

DET BÖRJADE ju bra. Förra året slöts en överenskommelse med tre parter: Regeringen, civilsamhällets organisationer och SKL. Överenskommelsen går i korthet ut på att slå fast vår självständighet och vårt oberoende;

hur de olika parterna skall samarbeta med varandra och hur den ideella sektorn skall kunna finansieras. Och i höstas presenterades regeringens proposition ”En politik för det civila samhället” som också den innehöll mycket bra.

Men.

Samtidigt som regeringen tar dessa initiativ och bedyrar att vi är jättejätteviktiga så kommer förslag på förslag som går stick i stäv med detta.

NÅGRA EXEMPEL: Den så kallade spelutredningen som kom tidigare i år föreslår bland annat att folkrörelserna inte ska få sälja lotter på nätet. Detta tillsammans med en rad andra dumma förslag skulle allvarligt inskränka en av mycket få möjligheter för folkrörelser att själva ekonomisera sin verksamhet.

Sedan kom betänkandet ”Moderniserade skatteregler för ideella sektorn”. Där föreslås bland annat att all uthyrning av verksamhetslokaler momsbeläggs (förödande för våra 500 föreningar som äger hus). Utredningen ifrågasätter också varför ideella organisationer idag är skatterättsligt gynnade, som om det vore något negativt att sektorn idag är självfinansierad till minst 60 procent.

NÄR DET GÄLLER IOGT-NTO är vi självfinansierade till 90 procent. Nyligen steg den siffran ytterligare eftersom staten i år skar ned våra bidrag rejält. Det är fascinerande, med tanke på vilka skyhöga förväntningar samma regering har på oss när det gäller våra insatser på alkoholområdet.

Den verksamhet vi bedriver ökar i allra högsta grad den svenska välfärden. Varje dag ser vi exempel på att vi faktiskt gör skillnad i enskilda människors liv.

Ska sittande regering vinna valet måste de visa att de är beredda att ge svenskt föreningsliv vettiga förutsättningar, om de förväntar sig att vi skall leverera. Och oppositionen behöver också ge sin syn på de idéburna organisationerna och vår plats i framtidens välfärds politik.

Kom ihåg: Ingen kan göra allt. Men alla kan göra något. ■

ANNAS BÄSTA & VÄRSTA

Månadens bästa

IRÖRELSE IOGT-NTO:s förbundsstyrelse har precis gått igenom en enormt lång lista från lokalföreningar ute i landet som söker lokala utvecklingspengar. Ofta söker man nästan inga pengar alls, och ofta finns det pengar från helt andra håll med i bilden (kommuner, stiftelser m m). Det som slår oss när vi går igenom listan är att det sjuder av liv, verksamhet och goda idéer ute i landet. Om du till äventyrs tycker att det går litet trögt någon gång så får du gärna följa med mig ut och träffa en av alla de hundratals föreningar som har full fart framåt!

Månadens värsta

ALKOVÅLD Under förra året begicks en våldtäkt var tionde dag på Östersjöfärjorna. Det betyder 39 fall som polisanmälts. Utöver alla de som inte anmäls. Och alla andra typer av våld som förekommer. Bakom varje siffra finns människor som säkert inte hade tänkt att deras finlandskryssning, en stunds guldkantad flykt från vardagen, skulle sluta i tragedi. I nästan alla fall var de iblandade rejält berusade. Vad skulle hända om alkolvåldet minskade, så att det faktiskt blev både tryggare och roligare att gå ut, även på Östersjön?

Nykterhetsrörelsens
Scoutförbund

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund är ett av fyra förbund i IOGT-NTO-rörelsen och ett av fem scoutförbund som är medlemmar i Svenska Scoutrådet. Vi har cirka 6 000 medlemmar. Vi har lokala scoutkårer spridda över stora delar av Sverige. Nykterhetsrörelsens Scoutförbund verkar också internationellt både genom IOGT International och via WOSM och WAGGGS, scoutrörelsens världsorganisationer på pojke- respektive flicksidan. Vår vision är ett samhälle, en värld, där droger inte hindrar människor att leva ett fritt och rikt liv. Nykterhetsrörelsens Scoutförbund har sitt kansli på Stora Essingen i Stockholm. Föreningslokaler och kurgårdar finns som viktiga resurser runt om i landet.

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund söker

Administratör

Arbetsuppgifter: Administratören är ett stöd på vårt kansli då det gäller ekonomi och lönehantering, statistikföring, medlemsärenden, arkivering och övriga löpande rutiner på kansliet. Administratören är en del i personalgruppen som arbetar med förverkligandet av de mål som vårt förbundsmöte och den förtroendevalda ledningen fastställer.

Kvalifikationer: Du har stor social kompetens och har förmåga att arbeta i en organisationskultur som präglas av tillit, initiativkraft och kreativitet. Du är lyhörd och har en god förmåga att kommunicera med såväl arbetskamrater som förtroendevalda ledare i kårerna. Du har mycket kontakter med ledare och förtroendevalda i våra kårer i administrativa ärenden. Folkrorelseerfarenhet är en särskild merit. För uppdraget krävs medlemskap i Nykterhetsrörelsens Scoutförbund.

Upplysningar om tjänsten lämnas av Nykterhetsrörelsens Scoutförbunds förbundsordförande Birgitta Persson, mobiltelefon 070-9286085 (E-post: birgitta.persson@nsf.scout.se), eller kassör Fredrik Persson, mobiltelefon 070-2466376 (E-post: fredrik.persson@nsf.scout.se).

Din ansökan och CV tillsammans med ditt löneanspråk vill vi ha senast den 31 mars till Fredrik Persson, Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, Box 12825, 112 97 Stockholm. Märk ansökan Administratör.

Nykterhetsrörelsens
Scoutförbund

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund är ett av fyra förbund i IOGT-NTO-rörelsen och ett av fem scoutförbund som är medlemmar i Svenska Scoutrådet. Vi har cirka 6 000 medlemmar. Vi har lokala scoutkårer spridda över stora delar av Sverige. Nykterhetsrörelsens Scoutförbund verkar också internationellt både genom IOGT International och via WOSM och WAGGGS, scoutrörelsens världsorganisationer på pojke- respektive flicksidan. Vår vision är ett samhälle, en värld, där droger inte hindrar människor att leva ett fritt och rikt liv. Nykterhetsrörelsens Scoutförbund har sitt kansli på Stora Essingen i Stockholm. Föreningslokaler och kurgårdar finns som viktiga resurser runt om i landet.

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund söker

Generalsekreterare

Generalsekreteraren är Nykterhetsrörelsens Scoutförbunds ledande tjänsteman och arbetar med förverkligandet av de mål som vårt förbundsmöte och den förtroendevalda ledningen fastställer.

Arbetsuppgifter: Du leder arbetet på det centrala kansliet. Du företräder Nykterhetsrörelsens Scoutförbund i kontakter med beslutsfattare, organisationer och myndigheter. Du har kontakter med våra scoutkårer och dess ledare och förtroendevalda. Tillsammans med vår förbundsordförande bereder du styrelsemöten och är föredragande i förbundsstyrelsen.

Kvalifikationer: Du har stor social kompetens, är kommunikativ och har förmåga att skapa en organisationskultur som präglas av tillit, initiativkraft och kreativitet. Du har dokumenterat goda ledaregenskaper och erfarenhet av arbete i ledande ställning liksom erfarenhet av utvecklings- och förändringsarbete. Du är tydlig och vågar vara chef. Folkrorelseerfarenhet är en särskild merit. För uppdraget krävs medlemskap i Nykterhetsrörelsens Scoutförbund.

Upplysningar om tjänsten lämnas av Nykterhetsrörelsens Scoutförbunds förbundsordförande Birgitta Persson, mobiltelefon 070-9286085 (E-post: birgitta.persson@nsf.scout.se), eller kassör Fredrik Persson, mobiltelefon 070-2466376 (E-post: fredrik.persson@nsf.scout.se).

Din ansökan och CV tillsammans med ditt löneanspråk vill vi ha senast den 31 mars till Fredrik Persson, Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, Box 12825, 112 97 Stockholm. Märk ansökan Generalsekreterare.

**SOBER
RESOR**

AUSTRALIEN 17 okt–5 nov

En resa till "Down-under" är en upplevelse utöver det vanliga. Du möter en kontinent med en variation som inte kan beskrivas utan måste ses. Du får bl.a. uppleva en unik natur vid Ayers Rock, långa sandstränder vid Stora Barriärrevet, djurlivet i Kakadu nationalpark, fartfyllda storstäder och vänliga människor.

HURTIGRUTEN 24–30 augusti

På "världens vackraste sjöresa" mellan Kirkenes och Bergen får du njuta av ett omväxlande landskap, spännande djurliv och alla små byar som passeras under resan. Dessutom erbjuds du spännande utflykter såsom stadsvandringar, landskapsturer och naturupplevelser.

ÖSTERRIKE

vandringsresa 24 juli–1aug

Vi vandrar i det vackra Salzburgerland och upplever Österrikes speciella karaktär med sluttande gröna ängar, fåbodar och vackra hus med sina prunkande blomsterlådor, allt omgivet av höga snöklädda bergstoppar. Vandringarna passar alla med normal kondition.

OBERAMMERGAU

Passionspelen 23–29 aug

Upplev de populära Passionsspelen i Oberammergau som traditionellt uppförs till Guds o Jesus ära vart tionde år sedan 1634 då orten som genom ett under skonades från pesten som härjade i Europa under 30-åriga kriget.

Vill du veta mer om våra resor?

Kontakta SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, så sänder vi mer information. E-mail: soberresor@telia.com, Tel. 031-26 53 30 Fax 031-340 86 34

www.soberresor.se

KRAFTIG ÖKNING AV ALKOHOL

■ **Det är förbjudet att göra reklam för alkohol i teve och radio i Sverige. Ändå är teve det medium där alkoholreklam ökar mest. Kanal 5, TV3 och MTV står för hela ökningen.**

På ett år har den tevesända alkoholreklamen ökat med 26 procent i Sverige, enligt Sifo som mäter all reklam i svenska medier.

Kanal 5, TV3, MTV och deras systerkanaler sänder inte från Sverige, vilket gör att de kan kringgå den svenska lagstiftningen och visa reklam för öl, vin och sprit.

– Vi har satt upp regler för att vara så hänsynsfulla som vi kan vara. Vi har en acceptabelt ansvarsfull hållning i frågan, säger Dan Panas som är press-

chef på Kanal 5.

TV3, TV6, Kanal 5 och MTV har som policy att inte sända reklam för alkohol förrän efter en viss tidpunkt på kvällen och inte i samband med program där personer under 18 år är överrepresenterade bland tittarna.

Enligt Peter von Satzger som är informationschef på MTV är 80 procent av de som tittar på

kanalen när reklamen sänds över 18 år.

– Vi följer lagen vi råder under och den normen som andra kanaler har. Vid den tiden har vi samma tittargrupp som övriga kommersiella kanaler, säger han.

– Det är helt galet att de visar alkoholreklam med tanke på vilken målgrupp de har. Det signalerar inte bara att det är okej att dricka utan också att det är inne, säger Anna Carlstedt som är ordförande i IOGT-NTO.

Hon är kritisk till att reklamen ökar. IOGT-NTO vill se en stark begränsning av alkoholreklam i hela EU.

– Alkoholen normaliseras av reklamen. Sedan vet alla som har läst marknadsföring att reklam faktiskt fungerar och driver upp konsumtionen, speciellt för ungdomar, säger hon.

Tevekanalerna började sända alkoholreklam i samband med att det blev tillåtet i Sverige att ha öl- och vinannonser i tidningar 2003, efter en dom i Marknadsdomstolen i det så kallade Gourmetmålet.

Men trots att alkoholannonseringen har mångdubblats sedan dess står den bara för en liten del av den totala reklamkakan. Enligt Sifo:s beräkningar

FOTO: MATTHIAS LOVSTROM

Sedan 2006 har alkoholreklamen i tv ökat med flera hundra procent. Kanalerna sänder från Storbritannien och omfattas därför inte av svensk lagstiftning.

Ny lotteriskatt föreslås

EKONOMI En ny lag om skatt på lotteriinkomster skulle vara förödande för nykterhetsrörelsen. Det menar Anna Carlstedt, förbundsordförande på IOGT-NTO. Enligt ett förslag från regeringen ska ideella föreningars lotteriinkomster samt intäkter från spel, reklam, sponsring och försäljning beskattas.

– Det här förslaget går stick i stäv med regeringens uttalade linje att vi ska ha starka och självfinansierade folkrörelser.

Hur har staten tänkt kompensera oss? Mera bidrag? Den verksamhet vi bedriver ökar i allra högsta grad den svenska välfärden, säger Anna Carlstedt.

Tore Andersson, ekonomiansvarig på IOGT-NTO anser att förslaget, som innebär att lotterier jämföras med näringsverksamhet, skulle bli dyrbart för nykterhetsrörelsen. Näringsintäkter som överstiger 25 procent av en förenings, stiftelses eller

trossamfunds totala intäkter skulle börja beskattas. I siffror handlar det om tio miljoner kronor som skulle försvinna från de sextio miljoner rörelsen får in via lotteriintäkter per år.

IOGT-NTO är en av de många berörda remissinstanserna som protesterar mot den här beskattningen.

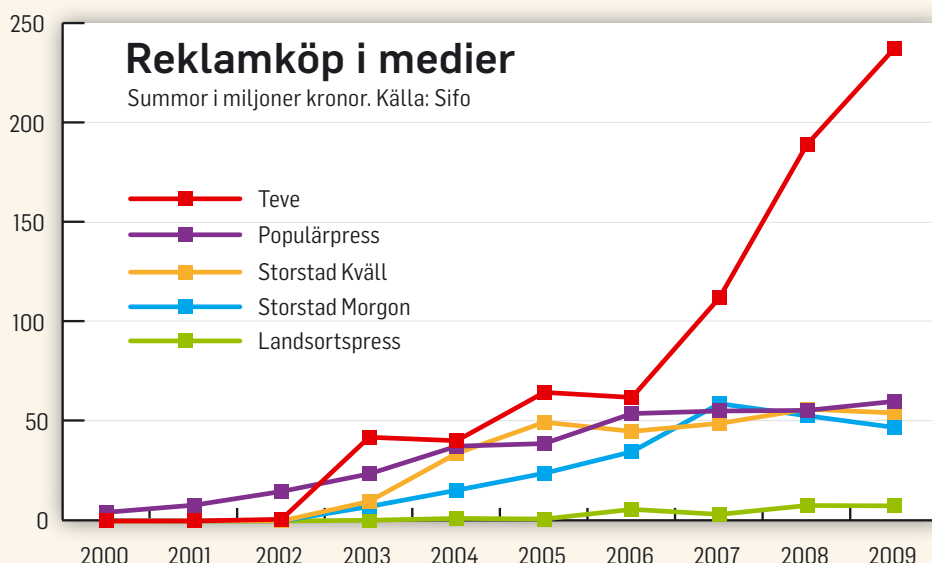
MARIA ZAITZEWSKY

EU-seminarium om alkohol

■ Den 4:e november genomförde Eurocare ett seminarium i EU-parlamentet om alkoholens sociala kostnader med cirka 130 deltagare. Den svenska EU-parlamentarikern Anna Hed var värd och inledningstalade. Seminariet tog upp ämnen som alkoholrelaterat våld inom familjen, alkoholens effekter på det ofödda barnet och barn i hem med missbruk.

Från Sverige deltog representanter från några av Eurocares svenska medlemsorganisationer.

OLREKLAM I RUTAN

köptes reklam för totalt 45 miljarder kronor 2009, alkoholannonserna stod för cirka 415 miljoner av det.

– Alkoholreklam är fortfarande en väldigt liten del i Sverige. Internationellt står den för en mycket högre andel. Men skulle det inte finnas regler och moraliska aspekter skulle nog alkoholreklamen öka ännu mer, säger Lars Näsström som är projektledare för reklamrättsutredningen på Sifo.

JOANNA WÄGSTRÖM

Alkoholreklam får unga att dricka mer

Europeisk forskning som presenterades 2009 visar att ungdomar dricker mer efter att de har konsumerat alkoholreklam. Tretton olika studier på området där totalt 38 000 ungdomar ingick har granskats. I tolv av tretton studier kom man fram till att alkoholreklam ökar konsumtionen hos unga människor.

Ungdomarna började i ökad utsträckning att dricka även

om de inte druckit tidigare och de som redan konsumerar alkohol ökar sin konsumtion. Studierna visar också att det finns ett direkt samband mellan hur mycket alkoholreklam som ungdomarna tittar på och hur mycket mer alkohol de dricker.

JOANNA WÄGSTRÖM

Källa: Forskargruppen vid European Alcohol and Health Forum

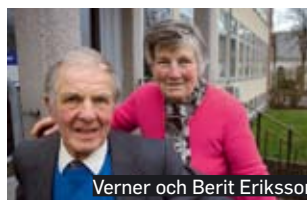
Veberyds drogfria elever får skatta

■ Medlemmarna Verner och Berit Eriksson har sedan 2005 satsat sitt sparkapital i en stiftelse för drogfri ungdom i Anderstorp. De som avstår droger i fem år, från och med högstadiet, belönas med stipendier från stiftelsen. Runt 120 000 kronor i utdelning per år har Verner och Berit räknat med.

Men nu är hoppet ute för Stiftelsen Veberyds drogfria skol elever. Regeringsrätten medger inte prövningstillstånd vilket innebär att de drogfria skolorund-

marna mister nästan en tredjedel av stipendiebeloppet i skatt.

Redan 2007 meddelade Skatteverket att stiftelsen skulle betala skatt på stipendiepengarna, eftersom man ansåg att de var inkomst av näringsverksamhet. Berit och Verner har sedan dess kämpat och överklagat för att få rätt, eftersom de anser att deras verksamhet är att "främja vård och uppfostran av barn", vilket är skattebefriat enligt Skatteverkets regler.

Verner och Berit Eriksson

–I år har tolv elever uppfyllt femårsgränsen och får vara med vid första stipendieutdelningen. Det är bara att beklaga att regeringen i sin nya lagstiftning inte vill främja nykter ungdom, säger en besviken Verner Eriksson.

MARIA ZAITZEWSKY

Peter Moilanen

IOGT-NTO laddar inför valet

Ett valår innebär inte bara att de politiska partierna mobiliserar – även IOGT-NTO vill vara med på banan. Målet är att få upp alkoholfrågorna på agendan, framför allt på lokalplanet.

– Egentligen är det väl så att det här arbetet görs bäst mellan valåren, men samtidigt innebär valet en större möjlighet att få tillgång till politikerna och diskutera våra frågor, säger Peter Moilanen, chef på IOGT-NTO:s verksamhetsenhet.

Vilka frågor är viktigast?

– Vi utgår från ett valmanifest som fastställts av förbundsstyrelsen. Där ställer vi flera olika krav kring saker som bättre tillsyn av krogarna, stöd till barn i beroendemiljöer och sänkt totalkonsumtion. Tanken är att man lokalt ska kunna välja vilka frågor som är viktigast just där.

Är det några nyheter jämfört med tidigare val?

– En ny sak är att vi inte bara tänker arrangera egna möten, vi uppmanar också våra medlemmar att delta på andra offentliga, politiska möten och ställa frågor om våra ämnen. Så nu kan även enskilda medlemmar beställa material och engagera sig inför valet.

Hur kommer arbetet att se ut i praktiken?

– Vi hoppas på minst 200 lokala arrangemang under Folknykterhetens vecka i mitten av maj. Veckorna efter semestern fram till valet kommer också att bli intensiva. Alla föreningar som vill jobba med det här kan beställa ett paket med material på hemsidan. Då får man allt från tryckta valmanifest och flygblad till knappar och mallar för pressmeddelanden.

PIERRE ANDERSSON

TRE FRÅGOR

Emelie Aho

Ny politisk assistent för NBV, IOGT-NTO och UNF i Bryssel.

FOTO: PRIVAT

Hur går det?

– Det har varit fullt upp hela tiden sedan jag kom hit. Första veckan blev jag introducerad och presenterad för olika människor här i Bryssel. Och förra veckan hade jag min första besöksgrupp här från IOGT-NTO. Vi besökte bland annat EU-parlamentet och gick på ett seminarium som handlade om alkoholens sociala kostnader.

Vad ska du göra nu?

– Våldigt mycket handlar om nätverkande. Att skapa kontakter och upprätthålla nätverk är det som krävs för att lyckas med påverkansarbete. Jag ska försöka att bygga upp mitt eget kontaktnät här. Jag ska även följa de nya kommissionärerna när de kommer för att skapa kontakter där. Dessutom ska jag förbereda för mina besöksgrupper som kommer i mars.

Har du varit med om något speciellt förvånande, tråkigt eller roligt ännu som du reagerat extra mycket på?

– En sak som jag uppmärksammat är att det hela tiden pågår ett maktspel här. Som lobbyist inom alkoholfrågan ser man hur parlamentarikerna blir uppvaktade både av alkoholindustrin och nykterhetsrörelsen.

– Till exempel blev jag inbjuden genom Anna Hedh till ett event som Pernod Ricard hade, men dagen innan eventet fick jag ett besked att jag inte var välkommen eftersom jag tillhörde nykterhetsrörelsen.

JOANNA WÅGSTRÖM

Sanna-projektet ut i kylan

■ Sanna-projektet i Göteborg har länge framhållits som en förebild. Här har verksamheten gett resultat och missbrukare har fått en effektiv hjälp tillbaka till ett värdigt liv. Nu läggs verksamheten ner.

Sanna är ett projekt där socialtjänst, hälso- och sjukvårdens beroendekliniker och psykiatri, försäkringskassa och arbetsförmedling samarbetar. Man sitter vid samma bord för att samordna vårdkedjor och allt övrigt för att hitta den bästa lösningen.

Av 200 personer som skrivs in vid Sanna är det nästan 80 som tre år senare försörjer sig själva genom arbete. Antalet som lever på socialbidrag och sjukförsäkring halveras. Jämfört med andra verksamheter visar man mycket lyckade resultat. Nu drar de sex stadsdelar på Hisingen som ingår i Sanna tillbaka sina socialsekreterare.

Lena Malm (s), ordförande i stadsdelsnämnden i Lundby, menar att verksamheten kostar för mycket.

– Stadsdelscheferna på Hisingen menar att Sanna inte är tillräckligt effektivt i förhållande till resurserna vi skjuter till. Vi anser oss kunna jobba med målgruppen på ett annat sätt.

Men kan det verkligen bli effektivare än i dag?

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Sanna-projektet i Göteborg har varit framgångsrikt på ett nästan unikt sätt. Nu vill politikerna lägga ner – projektet är för dyrt.

– Kanske kan vi jobba med individerna under kortare tid. Våra socialsekreterare som arbetat med Sanna kan nu hjälpa fler människor. Vad vet jag? Förvaltningen bedömer att det idag går för mycket resurser till för få personer.

För varje klient som kommer i arbete har kommunen igen kostnaden efter två månader.

– Det fantastiska resultatet ska vi fortsätta ha som mål. Vi tappar i skattekraft samtidigt som vi får vi fler klienter, inte minst arbetslösa ungdomar som riskerar att snabbt slås ut. Kan vi då lägga lika myck-

et tid på gruppen missbrukare?

Keith Alsterlind är samordnare vid Sanna.

– Nedläggningen av vårt arbetssätt innebär, enligt min mening, att människor med missbruksproblem på Hisingen får sämre möjligheter till arbetsrehabilitering. De får mindre hjälp när myndigheternas samordnade insatser avtar, deras möjlighet att komma ut i arbete och att försörja sig själva minskar. Vi riskerar att få fler människor i utanförskap som fortsätter med ett destruktivt beroende.

LEIF STENBERG

FOTO: KATARINA HANSSON

IOGT-NTO har öppnat ett nytt gym, det enda i Bergvik.

Nytt gym i Bergvik

IRÖRELSE Nu växer musklerna i Bergvik. Garanterat utan anabola. I lilla Bergvik i Hälsingland invigdes häromveckan ett nytt gym i IOGT-NTO föreningens rymliga lokaler.

Ordförande Britt-Marie Johansson berättar att initiativet kommit från några föräldrar. Med hjälp av ett bidrag på 50 000 kronor från IOGT-NTO kunde drömmen bli verklighet.

– Från att ha bedrivit en vanlig ungdomsgård här, har vi nu köpt

in riktiga gym-maskiner. Vi har öppet fem dagar i veckan under eftermiddag och kväll och intresset är stort, eftersom vi är det enda gymet i Bergvik, säger Britt-Marie Johansson.

Hon tror att många föräldrar till yngre barn, som kommer hit och spelar bandy, kan ha glädje av träningsredskapen.

– Medan ungarna spelar, kan föräldrarna bygga muskler!

MARIA ZAITZEWSKY

TROTSAR LAGEN OCH DROGTESTAR ELEVER

■ Drogtester av elever, även frivilliga, är olagliga enligt Skolinspektionen. Men på Brinellgymnasiet i Nässjö har de trots det infört slumpmässiga urinprov på de elever som anmält sig frivilligt.

Nu granskas frågan av Justitieombudsmannen, JO.

– Vi kör nu och sedan får vi se hur Skolinspektionen agerar när vi är trotsiga. Vi tycker att vi uppfyller de krav som inspektionen har, säger Jan Andersson som är gymnasiechef på Brinellgymnasiet.

Testerna ska i första hand genomföras i årskurs 1. Alla elever, totalt 400, har fått hem en lapp där de tillsammans med sina föräldrar tagit ställning till om de vill delta.

En dator drar sedan slumpmässigt fram namn bland de som anmält sig. De elever som väljs ut kan säga nej till att lämna urinprov men då meddelas hemmet om detta.

– Vi tror inte att vi kommer att ta fast någon som tar droger. Målet är att de elever som

FOTO: INGVAR KARMHED / SYD / SCANPIX

Brinellgymnasiet i Nässjö genomför slumpmässiga drogtester trots att Skolinspektionen säger att det är olagligt.

ingår i drogtestningen lättare ska kunna säga nej till droger och uppge testerna som orsak, säger Jan Andersson.

På Skolinspektionen har man kommit fram till att frivilliga drogtester strider mot grundlagsskyddet som gäller för påtvingade kroppsliga ingrepp.

– De kan inte säga att det är frivilligt för de kan aldrig veta vilket gruptryck som finns på

en elev antingen från skolan eller från hemmets sida, säger Björn Persson som är avdelningschef på Skolinspektionens avdelning i Lund.

Nu har frågan gått vidare till JO, som ska granska om drogtesterna är förenliga med grundlagen. JO:s bedömning väntas komma i början på sommaren.

JOANNA WÅGSTRÖM

Politiker oense om sprutbyte

NARKOTIKA Moderaterna (M) vill inte införa sprutbyten i Stockholm. Det vill däremot Centerpartiet (C) och Kristdemokraterna (KD). Och medan M menar att det inte finns vetenskapliga belägg för att spridningen av olika sjukdomar minskar med hjälp av sprutbytesprogram, så hävdar de andra partierna det motsatta.

Enligt dem är det beklagligt att moderaterna blandar ihop narkotikapolitik med frågan om smittskydd. De anser att sprutbytesprogram har en vetenskapligt belagd effekt på smittspridningen.

Diskussionen förs på Svenska Dagbladets debattsida Brännpunkt. Där även beroendeläkaren Martin Kåberg har tyckt till. Han anklagar M för att inte ta till sig forskningen på området och instämmer med C och KD: sprutbyte minskar spridningen av sjukdomar.

JOANNA WÅGSTRÖM

FOTO: DAVIDE GUGLIEMO

... och nu delar staten ut heroin i Danmark

■ I mitten på februari öppnade de första klinikerna i Danmark som ska bjuda danska heroinister på heroin.

I lokalerna i Köpenhamn står små bås uppradade. Där ska missbrukarna, under övervakning av personalen, injicera det fria heroinet. Deltagarna får två doser om dagen, samt metadon till natten. Förutom i Köpenhamn finns heroinkliniker i Odense och Esbjerg.

Uppemot 400 personer kan komma i fråga för programmet när det är i gång fullt ut. Insatsen beräknas kosta cirka 95 miljoner svenska kronor och målet är att minska kriminaliteten och död- ligheten bland de tyngsta narkomanerna.

JOANNA WÅGSTRÖM

Drogtester i skolan – för och emot

FÖR Karin Petersson, skolsköterska på Brinellgymnasiet i Nässjö

"Syftet med drogtester i skolan är att ge en vaccination mot gruptryck. Vi vet att gruptrycket är stort i den här åldern. Kan man då hitta en metod där eleverna kan skylla på en galen skolsköterska som tar drogtester, i en situation

där de erbjuds droger, så är det bra.

Dessutom blir det en diskussion hemma vid köksbordet när de får hem den här lappen. Det är en väldigt bra effekt som vi inte tänkte på från början. Då har det i alla fall blivit ett samtal och en diskussion och den är väl så värdefull. Barnen röker inte hasch i skolan det gör de på fritiden, vi vill att frågan ska tas hem till föräldrarna."

EMOT Eva Örtegren (S) andra vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden i Landskrona

"Skolan måste vara en fredad miljö. Det är ett ställe som elever ska förknippa med glädje, kunskap och respekt för eleverna. Ska man göra tester då ska man göra det på Socialtjänsten och inte i skolan.

Sedan är det tveksamt om det är frivilligt. Eleverna är runt 16 år och föräldrar och elever ska ge sitt medgivande men säg den eleven som kan säga nej om föräldrarna säger att de ska göra det.

Det finns också en risk för att man drogtester eleverna och sedan struntar i det förebyggande arbetet. Man säger att nu gör vi någonting eftersom vi drogtester eleverna men sedan har det ingen effekt."

"Var inte så tråkiga!"

Som tonårsförälder reflekterar jag ofta över alkohol och att vara en god förebild. Som nykterist är det här en självklarhet hemma hos oss. Vi dricker ju inte och följaktligen förknippar inte min son festligheter, goda middagar, jul, påsk och midsommar med alkohol. Jo, han har faktiskt druckit vid åtminstone vid ett tillfälle. Men det beror knappast på att han tar alkoholen för given när det är party, utan mera på tonårig nyfikenhet och testande av gränser. Jag vet inte vilka val han kommer att göra i framtiden

avseende alkohol. Kanske kommer han att dricka. Men jag vågar nästan lova att han kommer att konsumera måttligt. Så gjorde mina föräldrar och de flesta i min släkt. Så gjorde jag innan jag blev nykterist. I mitt barn-domshem dracks det sällan och vid dessa få tillfällen ytterst lite.

MEN DET FINNS föräldrar som gör helt annorlunda. Årets nyår firades tillsammans med vänner till

sambon. Fin middag med förrätt, huvudrätt och efterrätt. Vännernas finklädda tonårsbarn, 14 och 16 år gamla vid bordet, tända ljus, vacker dukning med guldkantade vinglas och snyggt porslin. Vitt vin och rött vin. Både på flaska och i box. Och så lingondricka och vatten till barnen. Stora ögon gjorde 14-åriga flickan när hon häpet såg mig och sambon, som faktiskt inte är nykterist men däremot dricker oerhört måttligt, hålla upp lingondricka i finglasen.

– Men inte kan man dricka lingondricka till nyår! Ska du inte ta vin? Kom igen, drick vin nu, pockade hon och gjorde en gest mot flaskan.

ÄVEN VÄRDPARET såg besvärade ut över att ingen av oss drack vin. Trugande försökte de få sambon att i alla fall ta en snaps. Herregud, det är ju nyår! Var inte så tråkiga!

Där och då slog det mig att de här barnen troligen kommer att ha ett helt annat förhållningssätt till alkohol än min son. Uppvuxna i ett hem där det dricks en halv flaska vin per vuxen varje fredag och lördag och där en fest inte är ett dugg festlig utan rejält med alkohol, kan jag slå mig i backen på att också de kommer att se alkohol som en given del av både vardag och fest. Jag dömer ingen. Men nog är det viktigt att som tonårsförälder fundera över de signaler man ger, även om man själv dricker. Det ska vara lika självklart att dricka lingondricka som vin till nyårsmiddagen.

MARIA ZAITZEWSKY, REPORTER PÅ ACCENT

Maria Zaitzewsky

FOTO: MARCO GUSTAFSSON

Tidiga bjudvanor. Om föräldrar bjuder tonåringarna hemma på alkohol blir risken högre att barnen senare utvecklar problem.

UNGA SOM BJUDS HEMMA DRICKER MER

■ **Tonåringar som blir bjudna på alkohol av föräldrarna dricker också mer när de är utanför hemmet. Dessutom löper de högre risk att utveckla alkoholrelaterade problem, visar en ny holländsk studie.**

Vårdnadshavare som försöker lära barn dricka ansvarsfullt genom att de får alkohol i hemmen är helt fel ute, även om intentionerna är goda. Unga som får alkohol i hemmet får i större utsträckning alkoholrelaterade problem, som svårigheter med skolarbete, skolk och hamnar oftare i slagsmål.

Forskare vid Radboud-universitetet i Nijmegen följde 428 holländska familjer med vardera två tonåringar i åldrarna 13 till 15 år. De fick svara på en mängd frågor inför studien om bland annat alkoholvanor och sedan gjordes två uppföljningar efter ett och två år.

Forskarna fann i de flesta fall att ju mer tonåringarna tilläts dricka hemma, desto mer drack de utanför hemmen. Men man fann också det motsatta. Ju mer barnen drack utanför hemmen, desto mer fick de lov att dricka hemma. Den tillåtande attityden till alkohol från föräldrarna, visade i slutmät-

ningen på mer alkoholrelaterade problem för deras barn.

I en kommentar till studien som publicerats i januari i Journal of Studies on Alcohol and Drugs, menar forskarna att resultaten tyder på att man måste ifrågasätta de råd vissa experter ger om att föräldrar kan lära sina barn dricka ansvarsfullt om målet uppges ska minska deras drickande utanför hemmet. Rekommendationer som är vanliga i Holland.

– Mitt råd till föräldrar är istället att förbjuda barnen att dricka alkohol, i alla miljöer och vid alla tillfällen, säger studiens ledare, Haske van der Vorst.

Genom att försöka skjuta upp ungas alkoholdebut kan risken minska för senare relaterade problem, menar hon.

• Även svenska studier har tidigare kommit fram till liknande slutsatser. I regeringens förslag till ny alkohollag föreslås dock inte allmänt förbud för vuxna att bjuda minderåriga, men en begränsning till enstaka glas under kontrollerade former.

DRUGNEWS/BC-SL

UTMANING: Samla in 50 000 kr

■ De pengar som samlas in till IOGT-NTO-rörelsens internationella verksamhet räcker inte till. Nu utmanar Linda Tjälldén och Västernorrlands distrikt de övriga distrikten i landet att samla in minst 50 000 kronor under året.

IOGT-NTO-rörelsen har haft ett internationellt engagemang i alla tider. Sedan sjuttioalet bedrivs bistandsverksamhet i Östafrika, Sydostasien och Sri Lanka. Till största delen finansieras verksamheten genom bidrag från Sida, men för att få dessa krävs en egeninsats på 10 procent.

– Vi skulle behöva samla in minst 1 250 000 kronor varje år för att täcka vår egenandel, säger Rosmarie Strasky, ekonomiansvarig på IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut. Som det ser ut just nu får vi in omkring 670 000 kronor per år i gåvor från medlemmarna.

I Västernorrlands distrikt har man bestämt sig för att samla in minst 50 000 kronor till det internationella arbetet under året, och nu utmanar man övriga distrikt att göra detsamma.

– Vi vet att det behöver kom-

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Elever på ungdomscentret i Masooli strax utanför Kampala i Uganda. Masooli är ett av de projekt som stöds av IOGT-NTO-rörelsen.

ma in mer pengar, säger Linda Tjälldén, distriktsordförande. Och förutom det är ett viktigt ändamål så är det ett bra projekt att samarbeta kring. Vi kommer att fortsätta jobba med att samla

in pengar på våra arrangemang och så har vi en auktion på distriktsårsmötet där intäkterna går till insamlingen.

Reaktionerna från övriga distrikt har varit blandade, men Linda Tjälldén hoppas att åtminstone hälften av distrikten ska haka på utmaningen.

– Då kan vi peppa varandra och så höjer vi ribban allt eftersom. Om ett par år kanske vi kan samla in ännu mer, det vore fantastiskt.

PIERRE ANDERSSON

FOTO: ERIK SUNDSTRÖM

Linda Tjälldén

Så stödjer du IOGT-NTO:s internationella arbete

Det enklaste sättet att ge stöd till det internationella arbetet är att bli medlem i Vänner i världen. Man anmäler sig enklast via hemsidan på adressen <http://bistand.iogt.se> eller genom att ringa 031-88 75 40. Du väljer själv hur mycket du vill skänka varje månad.

Fakta Insamling

Insamlingen sker framför allt via Ceylonklubben och Vänner i världen. Från och med i år går Ceylonklubben upp i Vänner i Världen. Tillsammans har de omkring 1100 medlemmar som varje år ger cirka 670 000 kronor till det internationella arbetet.

Stor nytta av biblioteken

BISTÅND IOGT-NTO:s insamling för internflyktingarna i Sri Lanka förra året resulterade bland annat i byggandet av 13 bibliotek i flyktinglägren i Vavuniya. Pengarna kanaliserades via Forut, den norska nykterhetsrörelsens bistandsverksamhet i Sri Lanka.

– Biblioteken har varit väldigt viktiga för flyktingarna och otro-

ligt välbesökta, säger Morten Lønstad, generalsekreterare på Forut. 150 besökare i alla åldrar kom varje dag för att använda biblioteket. Barn och ungdomar kunde få förströelse genom att de kunde mötas, läsa tidningar och böcker.

Morten Lønstad menar att besökarna var väldigt tacksamma för den hjälp och det stöd de hade fått av IOGT-NTO-rörelsens medlemmar.

– Det råder ingen tvekan om att små insatser ofta har stora, positiva verkningar, långt utöver det man kan föreställa sig när man sitter i trygga Skandinavien och tar allt gott för givet.

PIERRE ANDERSSON

Chandula vann filmresa till Sverige

BISTÅND För 18-åriga Chandula Kumarage från Sri Lanka slog drömmen om en resa till Sverige in när han vann ADICs kortfilms-tävling "Digital Stories Competition". Med en 45-sekunderssnutt på temat "varför flickor skrattar åt folk som tror att alkohol är kul" kammade han hem storvinsten: en tvåveckorsresa till Sverige.

– Jag ville verkligen vinna, så jag blev enormt glad, säger Chandula, som har filmat sedan han var barn.

Vinsten har gett honom blodad tand att satsa på en karriär som filmare.

Chandula Kumarage

ADIC är en lankesisk organisation som startades på 1980-talet av svenska och norska IOGT-NTO. Man arbetar främst med förebyggande arbete.

Bland annat satsar man på att få alkoholreklamen att framstå som oattraktiv. Tusentals unga är aktiva som volontärer runt om i landet

och med sina "coola" kampanjer, events och tävlingar, har ADIC stor genomslagskraft hos de unga. I Sri Lanka är 80 procent av befolkningen nykterister, mycket tack vare ADIC:s insatser.

MARIA ZAITZEWSKY

INFÖRSEL AV ALKOHOL HAR MINSKAT DRASTISKT

■ **Reseinförseln av alkohol minskade kraftigt under 2009. Trots att svenskarna drack lika mycket alkohol som 2008. Dyr bensin och svag valuta tros vara orsakerna till att vi föredrar att handla på Systembolaget igen.**

En person i Sverige drack i genomsnitt 9,5 liter ren alkohol under 2009. Det är en marginell ökning jämfört med 2008 då alkoholkonsumtionen låg på 9,44 liter. Det visar den senaste statistiken från Centrum för

socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, Sorad, vid Stockholms universitet.

– Det har inte hänt någonting med den totala konsumtionen. Men i stället för att resa utomlands och handla alkohol väljer vi i större utsträckning att göra våra inköp på Systembolaget, säger Barbro Engdahl som är doktorand på Sorad.

Införseln av alkohol vid utlandsresor minskade med 24 procent under året medan försäljningen av alkohol på Systembolaget ökade med 9 procent. Systembolaget står nu för nästan två tredjedelar, 5,7 liter, av en persons alkoholkonsumtion.

– Jag tror att det är bensinpriserna och kronkursen som har inverkat på resandeinförseln.

Sedan var det nog lite nyhetens behag när införselkvoterna togs bort 2004. Nu har folk upptäckt att det inte är så roligt att köpa massor av alkohol och ha fulla garaget hemma, säger Barbro Engdahl.

Hemtillverkningen av alkohol har minskat med 11 procent, medan smugglingen ligger kvar på ungefär samma nivå som förra året. Generellt har de oregistrerade inköpen av alkohol minskat medan den registrerade alkoholen ökat, enligt Sorad.

– Det innebär att Sverige får mer skatteintäkter eftersom folk handlar på Systembolaget. De pengarna kan gå till att betala de sjukvårdskostnader som alkoholen leder till efter att den konsumerats, säger Barbro Engdahl.

JOANNA WÄGSTRÖM

FOTO: LASSE EDWARTZ / SCANPIX

Svenskarnas inköp av alkohol i utlandet minskade 24 procent förra året.

Mansjour i Dalarna växer

Män i kris har ofta ingen att tala med. Risken att börja dricka för att döva smärtan är stor. Därför startade för några år sedan mansjouren i Dalarna, på initiativ av Tommy Johansson från IOGT-

NTO. Nu hoppas han att fler än de tre män som i nuläget svarar i jourtelefonerna, ska vilja engagera sig i mansjouren.

– Män är underprioriterade i krissituationer, man ser i första hand till barnens och kvinnornas behov, konstaterar Tommy Johansson.

Jouren samarbetar med polis, socialtjänst och även kvinnojourer. Mansjouren bedriver ingen terapi utan lyssnar, stödjer och lotsar vidare. Förra året tog man emot 250 samtal.

MARIA ZAITZEWSKY

Tommy Johansson

Projektbildaren

möjligheternas utbildning

En folkhögskoleutbildning för dig som vill utmana dig själv under ett år och sedan kanske hitta ett arbete inom nykterhetsrörelsen. Under utbildningen bor du på Wendelsbergs folkhögskola under mycket förmånliga villkor. Läs mer på www.wendelsberg.se

Utbildningen är ett samarbete mellan IOGT-NTO, IOGT-NTO:s Juniorförbund, UNF, Studieförbundet NBV och Wendelsbergs folkhögskola.

Tollare folkhögskola

Vi behöver Sveriges bästa rektor!

Läs mer om den lediga rektorstjänsten på www.tollare.org/rektor

Ansökan skickar du till ansokan@tollare.org

Frågor ställer du till Tollare folkhögskoleförbunds ordförande Bo Frid via mail bo.frid.tollare@folkbildning.net eller per telefon 073-370 72 10.

Hjälp till att minska alkovåldet!

Alla behövs för att genomföra IOGT-NTO:s kampanj Minska alkovåldet under 2010.

Kampanjens syfte är att öka medvetenheten om sambandet mellan alkohol och våld. Samtidigt berättar vi om hur alkovåldet kan minskas.

Kampanjens tyngdpunkt under 2010 kommer att vara under Folknykterhetens vecka och aktiviteter inför valet i september.

Läs mer på kampanjsidan www.minska-alkovåldet.nu.

Valrörelsen

Fram till och med valdagen möter vi och resonerar med våra politiker på olika sätt, t ex genom att bjuda in till politikerträffar eller delta i offentliga möten. Vi utgår från IOGT-NTO:s valmanifest för att få politikerna att lyfta alkoholfrågan i valrörelsen.

Valmanifestet och knappar med budskapet Minska alkovåldet finns att beställa löpande via www.iogt.se/val2010 eller per telefon 08-672 60 05.

Folknykterhetens vecka

Under veckan 10-16 maj arrangerar vi tillsammans över 200 olika arrangemang på torg och i våra lokaler.

Vi möter allmänheten för att prata om hur vi tillsammans kan minska alkovåldet. Vi delar ut flygblad, håller apelltal och ordnar familjeaktiviteter. Vi är också aktiva i olika sociala medier samt uppmanar folk att besöka vår kampanjsida.

Medlemmar, föreningar och distrikt som vill jobba med kampanjen under Folknykterhetens vecka kan beställa ett kampanjpaket. Beställningen görs senast den 19 april genom att fylla i ett formulär på hemsidan www.iogt.se/fnv2010 eller genom att ringa 08-672 60 05.

**MINSKA
ALKOVÅLDET!**

IOGT-NTO

Succén är tillbaka!

SUMMER CAMP

DET STORA SOMMARKALÅSET!

Sommarläger för alla medlemmar i IOGT-NTO-rörelsens förbund

Scout Camp Ransberg i Värmland 24 juli–1 augusti

Kostnad: Hela veckan 1200 kr, dagspris 250 kr (öppen lägervecka)

Anmälan: Senast 1 juni

Info: www.summercamp2010.se
eller mejla summercamp2010@sobernet.se

www.summercamp2010.se

UNGDOMENS NYKTERHETSFÖRBUND

Nykterhetsrörelsens
Scoutförbund

”Det är dags att vända debatten om alkohollagstiftningen. Utgångspunkten är solidaritet.” Det skriver Ylva Johansson, välfärdspolitisk talesperson för Socialdemokraterna. Hon menar att vi får betala priset för att anpassa oss till vissa regler om det gör att andras frihet ökar.

Det handlar om solidaritet

Förbud förbuden! utropade socialminister Göran Hägglund inför sina samlade partivänner. Han menade att den personliga friheten inskränks av förbud. Jo. Så kan man ju också se på lagstiftning.

Själv ser jag att lagstiftning ofta tillkommit inte för att inskränka utan för att skydda och ge frihet. Förbud mot barnaga kan ses som en inskränkning av förälderns frihet men i mina ögon är det ett skydd för barnet och en möjlighet att växa upp fri från rädslan för våld. Förbud mot att tillhandahålla alkohol till minderåriga kan på samma sätt antingen ses som en inskränkning eller som ett skydd och en lagstiftning för frihet.

För mig handlar det om solidaritet.

”Det handlar om friheten att få leva ett långt och friskt liv, friheten att slippa våld och förnedring.

FOTO: LINDA HAKANSSON

Det är dags att vända debatten om alkohollagstiftningen. Utgångspunkten är solidaritet. Vi kanske får betala priset med att anpassa vårt beteende till vissa regler. Men vi gör det av solidaritet med den som behöver skydd och vi gör det för att allas vår frihet skall öka i andra avseenden. Ett samhälle med en låg totalkonsumtion av alkohol, med sen alkoholdebut och med regler för försäljning kan ge många människor frihet. Det handlar om friheten att få leva ett långt och friskt liv, friheten att slippa våld och förnedring, friheten att själv kunna styra över sitt liv, friheten att se sina nära och kära slippa fastna i missbruk och riskbruk. Men det handlar också om solidaritet. Att vi inte kan köpa vårt vin när Systembolaget är stängt, att det är ganska dyrt, att vi ibland måste ta oss till en annan ort för att handla. Visst kan det vara lite bökligt. Men en inskränkning av den personliga friheten? Nej.

En aktuell debatt har handlat om gårdsförsäljning. Det handlar om dem som tillverkar öl, vin eller sprit och som vill kunna sälja sin egen produkt på sin egen gård eller vid sin egen fabrik.

Det har presenterats som en räddning för glesbygden. Alkohollagstiftningen har utmålats som stelbent och ogin som inte tillåter detta. Men i grunden handlar det om möjligheten att försvara Systembolaget och det svenska försäljningsmonopolet. Om gårdsförsäljning tillåts går det inte att hindra andra aktörer från att också få tillstånd att sälja alkohol och vår modell, som ju är unik i Europa men mycket framgångsrik, byts ut mot vinstintresse och ökad tillgänglighet. Det vore förödande för många människor.

För mig handlar det om solidaritet med alla dem för vilka begränsad tillgänglighet och uppmärksam personal på Systembolaget är garanten för att kunna hantera alkoholen så att den inte tar överhanden. Det handlar om solidaritet med alla barn som inte vill vara rädda för att pappa skall bli full ikväll. Det handlar om solidariteten med alla unga

där grupptryck och inre osäkerhet kan vara svårt att hantera.

Visst skall vi politiker alltid vara beredda att ompröva lagstiftning, allt annat vore orimligt. Men i mina ögon är utgångspunkten för alkohollagstiftningen solidaritet, skydd och frihet. Och så bör det vara också i framtiden.

YLVA JOHANSSON

VÄLFÄRDSPOLITISK TALESPERSON

SOCIALDEMOKRATERNA

PRESSGRANNAR

”Motboken borde återinföras”

ADVOKATEN Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg följde med polisen under lucianatten och skrev senare i en ledare: ”Väl ute i polisbilens slås man av den omedelbara tanken att motboken borde återinföras. De fullständigt oproportionerligt stora resurser som krävs för att kunna upprätthålla ordningen och förhindra brott en helg i Stockholms city lämnar ingen oberörd. Fylla, fylla och åter fylla. Att åka runt i Stockholm en hel natt förändrar ens syn på drogproblemet. Det är tydligt att något måste göras.”

En alkoholpolitik för hela klotet

ESKILSTUNAKURIEN Maj-Lis Löw skriver gästkrönika: Nu är det äntligen på gång inför Världshälsoförsamlingen, WHA, i maj. Återigen ett tecken på att något håller på att hända. Jag har skrivit om det förr, mest från ett EU-perspektiv, men nu snackar vi hela klotet. En ny inställning till alkoholen håller på att växa fram grundad på insikten om att det inte är vilken produkt eller handelsvara som helst. Nästa steg måste bli att plantera denna insikt på allvar i WTO, Världshandelsorganisationen.

UPPDRAG: GÖR IOGT-NTO BÄTTRE

Att hjälpa lokalföreningar att blomstra, eller åtminstone utvecklas på bästa sätt utifrån deras egen förmåga, är kärnan i utvecklingskonsulenternas arbete.

SAMMANSTÄLLT AV **MARIA ZAITZEWSKY**

FOTO **MATHIAS LÖVSTRÖM & PIERRE ANDERSSON**

Arbetet för en konsulent kan liknas vid en slags coachning. De nio konsulenterna ansvarar för olika delar av landet och tillbringar mycket tid med att resa och träffa föreningar som behöver hjälp, stöd och idéer för att sparka i gång sin verksamhet. I arbetet ingår möten med kommuner och andra föreningar och organisationer som kan verka tillsammans med föreningen och förhoppningsvis bidra med tankar, idéer och strategier. Tanken är att konsulenterna ska vara med och stötta, men inte driva, de föreningar han eller hon ansvarar för. När verksamheten är igång drar sig konsulenterna tillbaka – men finns till hands vid behov.

Här berättar utvecklingskonsulenterna med egna ord hur en typisk arbetsdag kan se ut.

Susanne Wieselgren

Östergötland, Örebro och Värmland

Var utomlands vid intervju tillfället

Elisabeth Bergström

Skaraborg, Älvsborg, Göteborgs och Bohuslän

Lördag 7 februari

Tidig Lördag morgon, på väg i bil till Alingsås. Distriktsstyrelsen i Älvsborg har bjudit in hela rörelsen i Västra Götaland, omfattar tre distrikt, till en "Spånarskiva". **Denna idébyttardag ska ge inspiration och ny energi till föreningarna i regionen och möjligheter att se vad man kan genomföra ute i sin egen förening.** Ann-Britt Hagel är anlitad för att hålla ihop dagen.

Ett 20-tal personer deltar, enbart IOGT-NTO-föreningar från Älvsborg. Det är en givande dag för oss som är där. Min roll är, framför allt, att bekanta mig med föreningar som jag eventuellt inte känner ännu, samt att ta tillvara de idéer som dyker upp för att hjälp till att omsätta dem i verklighet.

Alva Strandberg, ordförande i Älvsborg, har fixat fika och mat så ingen går hem hungrig. En väldigt lyckad dag och det fanns önskemål om att upprepa detta framöver. Under bilresan hem hinner jag fundera en hel del på hur vi omsätter dagens idéer till verklighet framöver.

Johnny Johansson

Skåne, Blekinge och Halland

Tisdag 10 februari

Vaknar 07.00. Kollar av mobiltelefon och jobbmejl. Går igenom dagens att-göra-lista: idel telefonsamtal, en hel del mejl som ska skickas och ett viktigt möte.

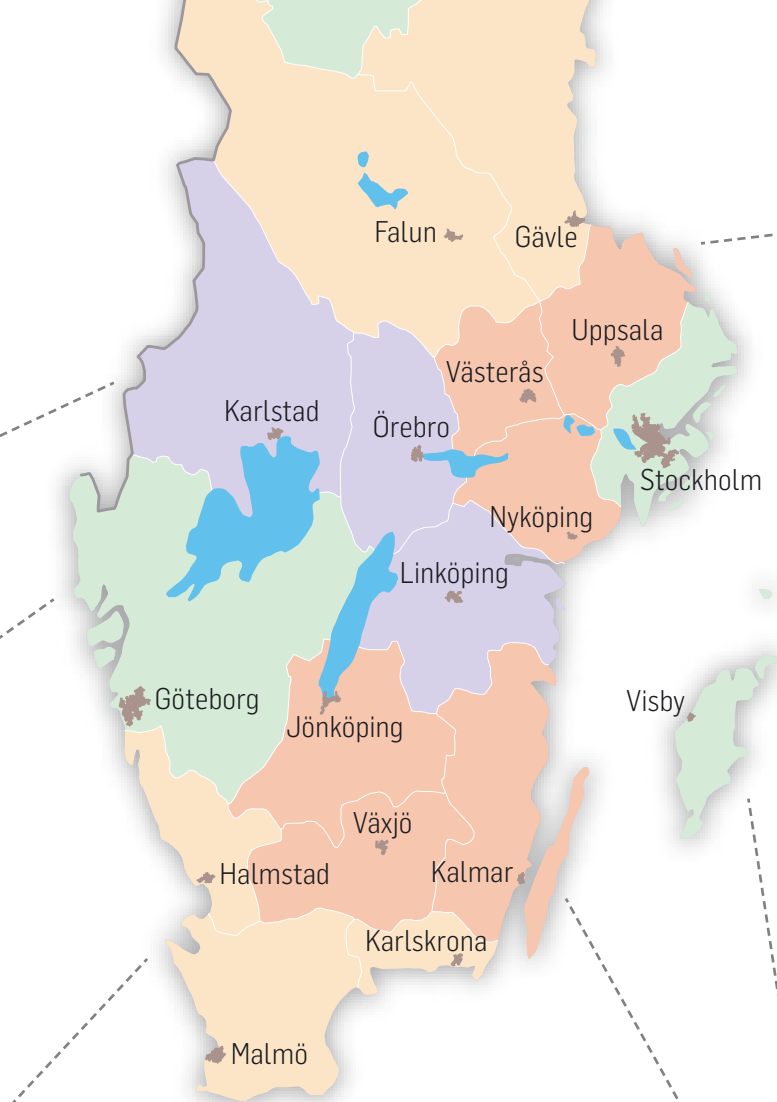
I början av mars ska jag ha utvecklingskonsulentkollegorna på besök i Halmstad. Ringer SJs gruppbokning för att få hjälp med att beställa tågbiljetter.

Därefter ett samtal med Skånes nykterhetsförbunds Lars G Niwongh för att informera om Benny Haag och föreställningen som IOGT-NTO-föreningarna i Hässleholms kommun arrangerar i Kulturhuset.

Vid 12.30 avfärd mot rådhuset i Halmstad för att tillsammans med en lokal föreningsordförande träffa presidiet för fastighetsnämnden. Mötet är oerhört viktigt för nykterhetsrörelsens framtida verksamhet i Halmstad.

Kort går det ut på att vi för en symbolisk summa vill överta byggnader som i dag är i kommunens ägo och som kommunen enligt arrendeavtal är skyldiga att riva eller frakta bort. Mötet går bra. Lunch och därefter mejl och telefon till 17.45.

Anders Karlsson

Uppsala, Södermanland, Västmanland

Onsdag 10 februari

Kollar av lite mejl, ringer till distriktskonsulenten i Uppsala och stämmer av en ansökan vi håller på med till Socialstyrelsen. Det handlar om ett attityd-förändringsarbete med studenter i Uppsala.

Klockan 10 fikar jag tillsammans med personalen på IOGT-NTO och NBV.

10.30 åker jag till Västerås, där ska jag träffa Länsstyrelserna i Västmanland och Södermanland för planering av två större narkotikaseminarier som vi ska ha i april. Det håller på mellan 13-16. Med på mötet är länssamordnarna, Västerås kommuns samordnare, Mälardalens högskolas studenthälsa.

Klockan 18 går jag på ett möte i Västerås med RFHL. En ganska bra kväll, med ganska få deltagare, men alla kunde få lite inblick i varandras verksamheter.

Efter det mötet går jag till hotellet. I morgon ska jag åka med tåget härifrån klockan 05.35, för vi ska ha konsultsamtal i Göteborg.

Eduardo Rossel

Jönköping, Kronoberg, Kalmar

Onsdag 10 februari

Min arbetsdag består av många olika moment, ett möte som leder till omedelbart resultat och ett möte som kan innebära resultat i framtiden. Vissa dagar går att planera men ibland måste man agera på plats och beroende av situationen.

Att balansera mellan olika aktiviteter och grupper är som cirkuskonst. En dag var jag och träffade representanter för en EU-delegation som ville veta lite mera om hur vi lokalt arbetar med ANT-frågor, senare på dagen, en träff med några företagare och kommunföreträdare för att diskutera med dem om hur vi tillsammans kan minska alkoholvanorna genom en ansvarsfull servering på krogarna. Senare samma dag träffade jag en distriktsstyrelse och diskuterade vision och måldokument för att sent på kvällen ta tåget mot Stockholm för en utbildningsdag.

När jag satt på tåget och summerade dagen kom jag fram till följande konklusion: "Det bästa med jobbet är mötet med människorna och förhållanden att se hur andra utvecklas".

Lizzette Masterson

Stockholm, Gotland

Måndag 8 februari

Ivåg på morgonen med dottern till skolan. Sedan hem igen.

Arbetar hemifrån i dag. En dag med mest stillasittande kontorsgöromål. Börjar 8.30 med att skriva en rapport till distriktsmötet i Stockholm angående mitt arbete med att kartlägga lokalföreningar inom Stockholms distrikt. Jag kommer att vara med på nästa DS-möte i denna vecka och behöver redogöra hur arbetet fortlöper.

Ringer upp några föreningar. Några svarar, andra inte. Jag har några frågor som jag ställer till kontaktpersonen. Hur de ser på sin förening, utveckling, nya medlemmar.

En del samtal fortsätter även när jag fått svar på frågorna. Det är intressant att prata med medlemmar som har varit med länge.

Ingår i valberedning på Unionen-klubben på centrala kansliet. Det är nu i slutspurt inför årsmötet. Mycket tid i dag har gått till telefon och mejl till olika personer som är tilltänkta till styrelsen. Nästan bara nyval.

Hans-Olof Andersson

Jämtland och Västernorrland

Måndag 8 februari

Genomgång med rekryteringsteamet i Jämtland om upplägg inför vårens rekryteringar och utbildningsinsatser. Kontakt med kansliet i Stockholm inför rekrytering och annonsinnehåll för verksamhetskonsulent i Västernorrland. Samtal med verksamhetskonsulenten i Ö-vik för att samla in åsikter och behov inför den utbildning och avstämningsdag kring arbetsplan och arbetsledning som jag och verksamhetskonsulenterna ska ha i mars.

Mejl och telefonavstämning med arbetsutskottet i Jämtlands distriktsstyrelse om vidare hantering av den anställning av distriktskonsulent som ska ske under våren. Sammanställning av ansökningar och planering för nästa möte med DS arbetsutskott.

Förberedelse och inläsning av handlingarna och nulägesrapporten till styrgruppsmötet för Interregprojektet, Vinnande val, som idrottsrörelsen i Jämtland-Härjedalen, Västernorrland och Nord tröndelag, tillsammans med IOGT-NTO Jämtland och IOGT Norge jobbar med fram till 2011.

Deltar som distriktets representant i det månatliga mötet med kommunens drog-samordnare.

Lena Lindgren

Norrboten och Västerbotten

Torsdag 5 februari

Snuvig i dag! Och jag som är ansvarig för fredagsfiket på Umeåns företagscentra där mitt kontor ligger. **Sara Bargell, UNF:s nygamla konsulent i Västerbotten, kom över. Vi pratade om möjlig utveckling i samverkan. UNF har värvat en del i Umeåområdet den sista tiden, jättebra.** Pratade en del om en satsning på universitetet; vi har ett gäng medlemmar i både UNF, IOGT-NTO och NSF som går på Umeå universitet nu. Positivt är att alla förbunden ska hålla till i Umeå, samma helg, för distriktens årsmöten.

Katarina Kling-Löfbom på NBV i Skellefteå ringde. Vi har en tid försökt aktivera föreningen i Lycksele och få med kvinnor där på olika aktiviteter; i det kvinnliga nätverk vi smått kommit igång med.

Pratade med Åke Eriksson, Skellefteå. Han hade en del på gång tillsammans med Norrbotten kring kamratstödet. Kom på att jag måste boka en del resor också. Kollade med Johnny J hur planeringen ser ut inför vår utvecklingskonsulentträff i Halmstad i mars.

Robert Lindh

Gävleborg och Dalarna

Torsdag 11 februari

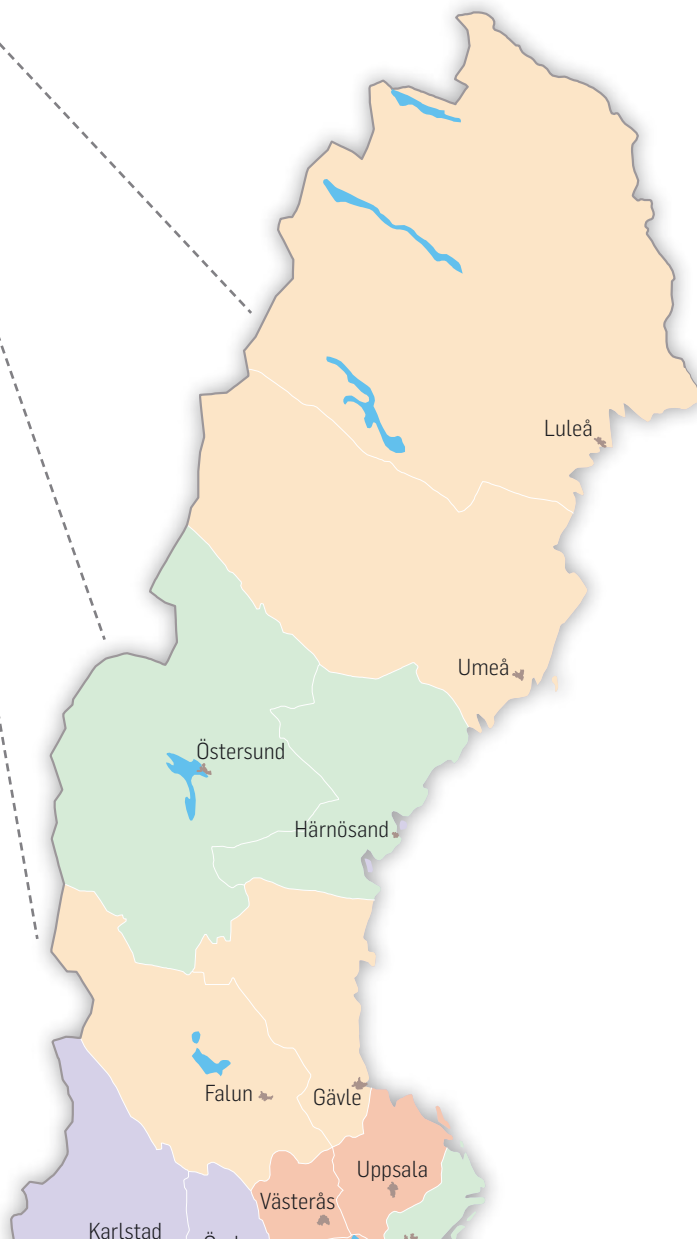
Vaknar vid sju tiden på Stadshotellet i Hedemora efter ett bra styrelsemöte med lokalföreningen. Kliver efter frukosten på tåget mot Söderhamn. Vid ankomsten inser jag att jag inte bokat rum, fixar det och checkar in på hotellet. Tar en promenad ner till Waynes där jag skall träffa Camilla för lunch och arbetsmöte. Vi fortsätter sedan mötet på NBV.

Krister kommer till NBV, nytt möte där vi funderar över värvningen som skall genomföras i Hudiksvall på fredag och hur vi ska planera kommande värvningar i Gävleborg.

Vi går igenom kvällens distriktsstyrelsemöte och inser att klockan är närmare sig fem, det är dags att få i sig lite middagsmat. Efter en lite onyttig middag så promenerar jag upp till distrikts-expeditionen och kvällens DS-möte.

Klockan 21.30 avslutas mötet, det blev som vanligt ett bra möte. Jag är glad att ha ett jobb där jag får arbeta med duktiga och engagerade människor i två bra IOGT-NTO-distrikt.

Avslutar kvällen med att kolla upp och svara på mejl samt fundera över morgondagen i Hudiksvall.

LÄR DIG MER OM ALKOHOL OCH NARKOTIKA!

IOGT-NTO inbjuder till två fristående kursdagar:

- Fredagen den 21 maj
NARKOTIKA ÄR FARLIGT FÖR ATT MAMMA SÄGER DET
Grundläggande kurs om narkotika och dess konsekvenser för individen och samhället.
- Lördagen den 22 maj
**ALKOKOLL I STORT OCH SMÅTT
– GRUNDLÄGGANDE KURS**
Här får du lära dig grundläggande fakta om forskning runt alkohol, IOGT-NTO:s ställningstaganden i alkoholfrågan utifrån politik, förebyggande och opinionsbildning.

KOSTNAD:

Valfri kursdag: 200 kronor inklusive ersättning för billigaste färdsätt.

Båda kursdagarna: 400 kronor inklusive ersättning för billigaste färdsätt och övernattning.

SISTA ANMÄLNINGSDAG ÄR 10 MAJ, WWW.IOGT.SE ELLER 08-672 60 05.

IOGT-NTO:s SOCIALA FORUM **Verksamhetshelg 23–25 april 2010 i Arboga**

UPPTÄCK – UTVECKLA – UPPLEV – UTMANA

Välkommen till IOGT-NTO:s stora samling för människor i alla åldrar som deltar i eller vill veta mer om IOGT-NTO:s sociala verksamhet.

Anmäl dig **senast 6 april på www.iogt.se eller 08-672 60 05.**

INTERVJU

Helvetet

FRÅN TVÅ HÅLL

Jonathan satt fast i drogmissbruk i mer än tio år. Mamma Maja insåg först inte att sonen knarkade. Sådant händer inte hennes barn, trodde hon. Nu har Jonathan, 29 år, återförenats med Maja och familjen. Här berättar de sina egna versioner av sin gemensamma historia.

TEXT: SVEN ROSELL FOTO: ADAM HAGLUND

"Jag gillade känslan. Jag hade hittat hem, tyckte jag. Blev självsäker." När Jonathan testade hasch första gången mådde han jättebra.

JONATHAN:

”Jag var 13 när jag åkte till Christiania första gången”

” I skolan var jag rätt omtyckt. Jag var klassens clown och hängde alltid med det coola gänget. Jag blev bekräftad genom att hålla på med hyss. I femman och sexan började jag tjuvröka. Alkohol kom in i bilden på högstadiet. När det var högstadiescino snodde jag Baileys hemma.

Jag har alltid haft en ensamhetskänsla, en känsla av tomhet. Och så är jag osäker och rastlös.

Jag och några kompisar åkte till Christiania. Då var jag 13, eller 14. Där rökte vi hasch. Jag gillade känslan. Jag hade hittat hem, tyckte jag. Blev självsäker. Hade hört att man blev knäpp och fick psykos av hasch, men jag mådde jättebra. Det stämde inte att det blir skit.

På högstadiet blev det mycket festande och mycket alkohol. Vi bodde i Örkelljunga då. Jag var bra på att prata och engagerade mig politiskt i vänstern i Perstorp. Där var vi ett gäng som festade. Ibland åkte vi till Malmö.

NÄR JAG SKULLE börja på gymnasiet flyttade jag och brorsan till pappa i Helsingborg. Där fanns det ordentligt med droger. Jag ville inte bo i en småstad eftersom jag var punkare.

I Helsingborg träffade jag folk som tog olika droger. Jag var nyfiken och ville prova. Jag såg bara det positiva. Amfetamin och LSD. Hasch rökte jag i princip varje dag.

I början är det en väldig gemenskap. Ena dagen har du, andra dagen har jag. Vi bjöd varandra. Om jag inte hade pengar snodde jag en cykel och sålde.

Skolan gick inte alls. Jag gick hotell och restaurang. Efter en termin slutade jag.

Jag och min brorsa bodde hos pappa i en lägenhet mitt i stan. Han var sällan hemma och vi fick matpengar. Bodde där ett år och jag trivdes med det livet.

Pappa bestämde att jag skulle flytta tillbaka till mamma i en stuga i skogen utanför Örkelljunga. Han hade förstätt att jag knarkade och i Helsingborg finns det massor med droger. För mig kändes det jättekostigt. Jag ville inte vara där. Jag skulle lämna urinprov på socialen, men det lärde jag mig att manipulera med.

Efter ett halvår drog jag. Luffade runt i Malmö, Helsingborg och Köpenhamn. Var hos kompisar. Ett par månader kanske, vet

*”Efter en vecka provade jag heroin första gången. **Då var jag 16.** Än i dag har jag inte känt något liknande. Det här är min grej, tänkte jag. Alla dåliga känslor försvann.”*

inte. Polisen tog mig och körde mig till hållningen i Helsingborg.

DÅ ÅKTE JAG på LVU-behandling, men jag var absolut inte motiverad. Det var en tolvstegsbehandling. Jag kunde inte se att jag gjort något fel och förstod inte varför jag fått ett LVU. Alla andra var äldre än jag, mellan 20 och 45. Efter en vecka provade jag heroin första gången. Då var jag 16. Än i dag har jag inte känt något liknande. Det här är min grej, tänkte jag. Alla dåliga känslor försvann. Jag fick stanna på LVU-hemmet, men två äldre skickades iväg. Det var lätt att få tag i droger där för den som inte ville sluta. Och jag ville inte sluta.

Sedan fick jag lägenhet och praktikplats på ett tryckeri i Malmö. Det höll ett par

månader tills det andra livet drog igen. Det blev amfetamin och tabletter. Jag kom till samma LVU-hem igen, ett halvår. Jag var inte motiverad, men sa inget om det. Jag hade lärt mig vad jag skulle säga till terapeuten. På permissionerna drack jag.

JAG FICK TILLBAKA lägenheten, men det blev samma visa igen. Det höll inte och jag blev av med den. Jag bodde runt hos kompisar. När jag hade pengar hade jag någonstans att bo. Fick hepatit C-smitta när jag var 19.

Jag blev tagen av polis i Malmö. Polisen gjorde en LVM-anmälan och släppte mig. Jag gick till socialen och sökte behandling. Hamnade på en tolvstegsbehandling. Det hade blivit tröttsamt att jaga knark och någonstans att bo. Jag var

drogfri i sex, åtta månader.

Jag blev mer och mer kriminell. Hyrde ett hus i Malmö och började ta anabola. Jag ville bli stor och inte vara en sän som viker ner sig. På helgerna söp jag. Jag höll på med allt jag kunde tjäna pengar på. Då hade jag sjukbidrag som jag fått under behandlingen.

Snart var jag tillbaka i droger igen. Har alltid varit gränslös när det gäller droger. Det blev heroin på heltid. Jag var 22, 23 då. Man blir torr i munnen och jag tappade flera tänder, en slog jag ut.

MEN NU VAR JAG trött på knarket. Jag ville leva ett vanligt liv. Jag begick ett rån och blev anhållen. Fick fängelse i ett år. I väntan på inställelse fortsatte jag med droger i Perstorp. Från domen väntade jag ett år ▶

► med att inställa mig. Då ville jag verkligen sluta, men hade inte styrkan. Jag var faktiskt drogfri hela tiden i fängelset.

Jag fick jobb som resemontör, men fortsatte att dricka. Jobbade jämt och låg ute på hotell, hade inte mycket fritid. Jag tog inte tag i mina problem. Fortsatte med alkohol och benzo. Det tyckte jag inte var någonting. Började sälja droger och blev pengafixerad.

Det var stressande att sitta hemma och sälja knark. Visste inte om polisen skulle komma. Jobbet och kriminaliteten gav mig en identitet. Jag blev kaxig. Men till slut rasade det på jobbet. Jag blev utslängd hemifrån och åkte till Köpenhamn.

NU VILLE JAG SLUTA. Jag fick en behandling på Dianovas hem i Italien, men där vantrivdes jag från första dagen. De kunde ingen engelska. Ringde min socialsekreterare och bad att få komma till en annan

behandling. Jag kom till ett familjehem på Öland. Jag behövde ha vanliga människor omkring mig. Gick också till en drogterapeut. Jag hade sett mig som unik, men det är man inte som missbrukare.

Jag har varit drogfri i två och ett halvt år nu. Bor ihop med en tjej och läser in gymnasiet på komvux. Jag har kapitulerat, drogerna har besegrat mig. Jag har ingen chans mot drogerna. Om jag köper fyra öl så dricker jag dem, om jag köper tjugo så dricker jag dem. Ärlighet är viktigt.

MÄNNISKOR MÅSTE bli sedda. Man ser en unge som är stökig, men inte varför han är stökig. Skolan såg inte mina problem. Om dyslexin hade upptäckts tidigare skulle det ha varit lättare i skolan.

Föräldrarna ska stänga dörren för missbrukaren. Det låter grymt, men är det enda rätta tills han eller hon vill sluta missbruka. Det finns en gräns. Mina föräldrar

skulle stängt dörren för mig tidigare. Det är dina regler som gäller för barnen som bor hemma.

JAG HAR ALDRIG umgåtts med familjen medan jag missbrukat. Jag har förträngt att de finns, slagit bort tankarna på dem. Har inte tyckt att jag skadat dem, men mamma har varit orolig. Hon har ju inte vetat om jag lever. Nu har jag jättebra kontakt med familjen. Ringer alltid min äldste bror när det är något. Av mina gamla vänner var det bara en som det var svårt att bryta med.

Morsan ringde och frågade om vi skulle föreläsa tillsammans. Jag sa ja. Vi har gjort det en gång och det gick jättebra.

Nu vill jag jobba med ungdomar, kanske på fritidshem eller bli lärare. Jag har förstört så mycket i samhället och nu vill jag ge något tillbaka.”

BERÄTTAT FÖR **SVEN ROSELL**

*”Det var stressande att sitta hemma och sälja knark. **Visste inte om polisen skulle komma.** Jobbet och kriminaliteten gav mig en identitet. Jag blev kaxig. Men till slut rasade det på jobbet.”*

MAJA:

”En mammas kärlek har ingen chans mot drogerna”

” Jonte är näst yngst. Han föddes hemma på en söndag med segerhuva, fosterhinnan låg framför ansiktet alltså. Det betyder lycka. Det fanns en föda-hemma-rörelse då. Men jag hade en barnmorska med.

Han var ett vetgirigt barn. Satt gärna med oss vuxna och lyssnade. Sög på tummen. Han var foglig och lugn. Det tog han igen sen.

I skolan gick det hyfsat, men han hade svårt att lära sig skriva. Skrev d och b åt fel håll. I sjuan upptäckte man att han har grav dyslexi så det var inte konstigt att han blivit bråkig i skolan. Han hängde inte med. Dyslexi går in i alla ämnen. Men läraren sa att det var omognad.

Jag visste inte att han provade cannabis

när han var 13. Det har han berättat nu och det kom som en chock. Det hade jag inte en susning om.

VI SKILDE OSS när Jonte var 14. När vi skulle flytta sprang han ut i skogen fast det var dåligt väder. Jag blev misstänksam och sprang efter. Då hade han gömt vinflaskor och sprit under en stubbe.

Alla ungarna bodde hos mig i början. Fyra killar, hund och katt. Sedan flyttade Jonte och Gustav till pappa i Helsingborg. De skulle gå på gymnasiet där. Gustav var 17 och Jonte 15. De var Örkeljungas enda punkare och ville gärna till Helsingborg. Mikael är äldst. Erik är yngst och bodde kvar hemma.

Mitt ex var borta mycket. En gång hade Jonathan lagat mat till mig och min sam- ▶

Jonathans mamma jobbade som kriminalreporter på tidningen Norra Skåne.

"Jag kände poliser och sociala myndigheter. Och så plötsligt var min egen unge inblandad. Det var hemskt. Jag hade mardrömmar och ont i magen."

► bo hemma hos mitt ex. Min sambo sa att Jonathan såg konstig ut, med stora pupiller. Nej, det fanns inte på kartan. Absolut inte. Det fanns inte i min sinnebild att mina barn knarkar. Han var väl lite trött, tänkte jag.

Efter ett par månader ringde mitt ex och sa att Jonathan knarkade. Han hade hittat verktyg som man har när man röker. Avklippta PET-flaskor och stanniolpapper. Han sa att Jonathan måste flytta till mig i Örkelljunga. Jag och Erik hade flyttat till en liten sommarstuga strax utanför. Där fanns en tillbyggnad med egen ingång och där fick Jonte bo.

Han mädde bra då och tyckte det var löjligt att ta kontakt med socialen, men det gjorde vi. Han var så himla duktig när han bodde där, energisk. Han städade och sydde byxor, satt uppe på nätterna. Då sa min sambo att det var något lur. Jag har lärt mig jättemycket...

JAG JOBBADE SOM kriminalreporter och nyhetschef på Norra Skåne då. Jag kände poliser och sociala myndigheter. Och så plötsligt var min egen unge inblandad.

Det var hemskt. Jag hade mardrömmar och ont i magen. Det kändes överkligt. Ibland tog jag insomningstabletter. I början tänkte jag att jag skulle klara ut det där, men han ville inte. Han gick i socialförvaltningens terapi. Men man kan inte hjälpa en missbrukare som inte vill. Det är omöjligt.

Han stack iväg, rymde. Tillbaka till Helsingborg, tror jag. Det är så många turer, usch ...

Det var jobbet som räddade mig på den tiden. Jag älskade mitt jobb, verkligen. Och jag tränade, svettades, höll mig i fysisk form. Började springa då. Mitt mål var att springa tjejmilen under en timme. Man måste försörja sig och man måste gå vidare. Men det låg i bakhuvudet hela tiden. Man kan dämpa ångesten och smärtan. Jag började rida igen. Bra vänner är också viktigt. Det är viktigt att göra saker som man tycker om, ta hand om sig själv.

Jag ringde socialjouren i Helsingborg

och polisen. Han var ju inte så gammal, 17. Så småningom blev det LVU på honom. Lagen om vård av unga. Och det tyckte jag var jättebra. Då hade de laglig rätt att ta honom. Men på behandlingshemmet fanns det supernarkomaner. Det var himmelriket för honom. Han rymde precis innan han skulle skrivas ut.

Micke, min äldste, tog honom till akuten i Malmö någon gång, men det var senare. När man har någon i familjen som knarkar så finns han liksom inte medan han håller på. När vi firade jul så var Jonte inte med.

VAD HÄNDE SEN? Han har varit ren och hållit upp ibland. Tre lägenheter har jag städat efter honom. Det ska man inte göra som förälder egentligen, men vad gör man? Jag har skrivit på borgen för lägenheter. Det ska man heller inte göra. Han hade jobb och var ren men fick ingen lägenhet. Vad gör man? Annars skickar man ju ut honom på gatan igen. Han bodde här hemma en period också. Men då började han röka i källaren.

Han knarkade i omgångar. Var ren. Var mycket i Malmö. Fick lägenhet där.

Att röja hans lägenheter var så personligt. Gamla matrester... Sista lägenheten, den tredje... Då kände jag sorg, som att röja i ett dödsbo.

På kvällarna när jag skulle sova kom tankarna. Vad gör han nu? En gång mötte jag honom utanför Hemköp här hemma. Jaha, hej... Då hade jag inte sett honom på två månader. Då mädde han bättre än vad jag gjorde. Man ska inte tro att de ligger neredade i en kvart hela tiden.

SEDAN BLEV HAN dömd till fängelse. Då var jag på rättegången och det var det värsta jag varit med om hela mitt liv. Blev dömd till ett års fängelse för stöld och sånt där. Min äldste son Micke var också med. Det var jättejobbigt.

Jag var nog i chock när jag kom ut därför. Nu är det slut, tänkte jag. Jag tar mina händer från Jonte. Då var det liksom slut, men det var ganska skönt också. Jag visste var han var någonstans. Då fick han hjälp också, i något drogprogram de hade.

När han kom ut från fängelset skärpte han till sig. Fick jobb och bodde här hemma hos oss. Det var en bra period. Men sen så, nej, han var inte färdig. Han hade inte knarkat färdigt än.

JAG HAR KÄNT jättemycket skuld. Men så här tänker jag: Jag har gjort så mycket jag kunnat. Har tagit hand om ungarna, hittat på grejer och jobbat. Jag har ingen skuld i detta. Kan inte se vad jag skulle ha gjort annorlunda. Jag har gått i terapi också. Där har jag rätt ut det där med skuld och skam.

Vi hämtade honom när han kom ut från fängelset. Det var som på film när han kom ut genom porten med sin väska. Den sommaren hade vi tillsammans. Vi hade mycket kul när han var ren. När han knarkade var det inte Jonte. Han är inte sån, egentligen.

Sen när han började igen efter en så bra period här hemma... Då kände jag att nu är det slut. Han kommer att dö. Han kommer att knarka ihjäl sig, tänkte jag. Det var heroin då. Han fick bo hos några kompisar till oss, nere i deras källare. De förbarmade sig över honom. Det var helt kört i botten. Han var hållögd och mager. Hans tillstånd var fruktansvärt, när jag hälsade på honom där. Nu kände jag att jag gjort allt jag kan, det får vara bra. Då kom jag direkt från massan i kyrkan.

JAG KUNDE LÄSA en notis om något elände i tidningen. Tänk om det är Jonte? Droger och kriminalitet hör ju ihop. En dag när jag var ute på ett jobb kände jag yrsel och det pep i öronen. Jag kände ett avstånd till verkligheten. Blev sjukskriven. Det var utbrändhet.

Han kom till Öland. Tiden gick. Då var det han som tog kontakt med mig. Det var nytt. Det gick så bra. Han jobbade i familjens företag. Det var jättebra för honom att bo där. Det kom glädjerapporter från Öland! Jag trodde inte riktigt på det först. Man vänjer sig vid att vara orolig på något sätt.

Nöden har fört oss i familjen närmare varandra. Och sönerna sinsemellan."

BERÄTTAT FÖR **SVEN ROSELL**

”Det kom glädjerapporter från Öland! Jag trodde inte riktigt på det först. Man vänjer sig vid att vara orolig på något sätt.”

FULL RULLE VID LYCKOHJULET

En miljon tittare per vecka. 25 inspelade program. Miljonlotteriets program Lyckohjulet är i full gång och Accent åkte till Göteborg för att se vad som händer bakom kulisserna.

TEXT OCH BILD JOANNA WÅGSTRÖM

Hans Wiklund byter kläder för fjärde och sista gången den här dagen. "Det är smidigt för mig, jag bara hoppar i kläderna. Det är värre för Hannah som ska sminkas och fixa håret också, säger han."

Hannah Graaf passade på att sätta sig ner och bli pudrad medan studion arrangeras om inför en finalomgång. "Vore det inte för klackarna som mördar mina fötter skulle jag kunna hålla på hur länge som helst", säger hon.

” Du är intresserad av vin och är så gott som en vinkonässör har jag förstått, säger programledaren Hans Wiklund till en av de tävlande i Lyckohjulet.

– Bryt, ropar genast studiomannen Rolf Keiser med hög röst.

– Ja just ja, vi får inte prata om vin, säger Hans Wiklund efter att någon från kontrollrummet instruerat honom i hör-snäcken.

Inledningen tas om. Den här gången småpratar Hans Wiklund med tävlingsdeltagaren om hans joggingklubb i stället.

KLOCKAN ÄR RUNT TRE på eftermiddagen och inspelningsteamet har varit på plats i Lyckohjulets studio, i produktionsbolaget Eyeworks lokaler i Göteborg, sedan sju-

tiden på morgonen. Fyra program ska spelas in under dagen. Totalt har 25 program spelats in och det ska bli ytterligare 175.

– Det är intensiva dagar men vi har kul på jobbet. Inspelningsteamet klurar på ordpusslen och kommer vi på lösningen säger vi det till varandra i våra hörlurar och så fnissar vi, säger Rolf Keiser innan han springer vidare för att starta nästa program.

– Okej, alla på plats, band rullar. Ni ser bedärande ut. Vinjett startar nu!

PÅ ROLF KEISERS kommando går musiken i gång. Hundratals små lampor blinkar i olika färger och programledarna Hannah Graaf och Hans Wiklund gör entré. Publiken, som mestadels består av skolklasser, jublar och applåderar.

– Vi inleder med ett snabbspel, säger Hannah Graaf till de tävlande.

Kategorin är TV-klassiker och bokstav efter bokstav träder fram på skärmen på väggen. Först att trycka på knappen och säga de rätta orden vinner.

Pling!

– Törnfåglarna, svarar Sonja Flykt från Järfälla, som är där och tävlar i stället för sin man.

Det är rätt och spelet är i gång.

Anne Kero från Sollefteå vinner programmet. Med sig hem får hon en 46-tums platt-tv och en heldag där hon och hennes familj ska få provköra sportbilar.

– Miljonlotteriet är de enda lotter vi köper. Det är just för att pengarna går till IOGT-NTO som jobbar för nykterhet som vi köper dem, säger hon.

Catarina Stigling Svantesson, Rolf Keiser, Sonja Flykt, Anne Kero och Sanna Hansson som är deltagarsvarig pratade igenom programmet efter att grundomgången avslutats. Anne Kero vann över sina medspelare och gick vidare till final.

Studiomannen Rolf Keiser ser till att allt flyter på i studion och håller alla på gott humör bland annat genom att sjunga en trudelutt ibland.

FAKTA LYCKOHJULET

Sänds sex dagar i veckan. På vardagar sänds programmet i TV8.

Lördagsfinalen sänds i TV3. Det programmet är en halvtimme längre och tanken är att det ska bli TV3:s stora lördagsunderhållning.

Lyckohjulet har cirka en miljon tittare per vecka just nu.

För att tävla måste du köpa en speciell Lyckohjulslott från Miljonlotteriet. Deltagarna till programmet dras från nitlotterna.

Med löpande band-metoden byts spelare och publik ut. Mellan programmen får Hannah Graaf och Hans Wiklund nya kläder och nytt smink. Om det hinns med kan det bli några minuters vila.

– Jag tyckte att det var självklart att tacka ja när jag fick förfrågan om jag ville vara programledare, berättar Hannah Graaf i sminklogen strax innan dagens sista program ska börja.

VARKEN HON ELLER Hans Wiklund är helnykterist. Och ingen av dem har fått skriva under ett nykterhetslöfte. Men för Hannah Graaf är det en självklarhet att hon inte ska förknippas med alkohol medan hon är programledare för Lyckohjulet.

– Det är sunt förnuft. Jag stöttar det IOGT-NTO står för och jag tycker att det

är jättebra att de jobbar emot våld bland ungdomar, säger hon.

– Jag är inte nykterist på något sätt. Men jag har barn hemma som börjar bli ungdomar så jag försöker att vara en god förebild för dem. Här tänker jag på programmet i första hand men det är bra att pengarna går till någonting bra, säger Hans Wiklund.

PAUSEN GÅR MOT sitt slut. Hannah Graaf skyndar sig att äta en Bullens pilsnerkorv på stående fot innan hon och Hans Wiklund antrar studion för att en sista gång hälsa de tävlande välkomna.

När kvällen kommer är det bara en inspelningsdag kvar innan ett två veckor långt uppehåll.

– Då ska jag åka hem till Sigtuna och bara vara med familjen, säger Hanna Graaf. ■

"Liten risk för missbruk"

IOGT-NTO jobbar för att motverka alkohol- och narkotikamissbruk. Samtidigt driver de en omfattande spelverksamhet som på senare tid utökats med både bingo på internet och Lyckohjulet. Detta trots att spel också kan missbrukas.

– Vi känner oss trygga och stolta över de spel vi skapar. Vi gör allt för att skapa spel som inte leder till beroende, säger Mattias Westholm som är vice vd för Miljonlotteriet.

Målet med de nya satsningarna är att öka kännedomen om och försäljningen av Miljonlotteriets produkter. På fem års sikt är planen att försäljningen ska öka med 200 miljoner kronor, från 500 miljoner per år till 700 miljoner. Det innebär också mer pengar till IOGT-NTO:s verksamhet.

Men är det etiskt för-svarbart att en organisation som jobbar emot missbruk och beroende samtidigt driver spelverksamhet?

– Det är en gammal tradition att folkrörelser finansieras genom lotterier. Vi tycker att det är bra att det debatteras och att vi leder spelansvarsdebatten, säger Mattias Westholm.

Enligt honom är risken liten för att någon ska kunna bli missbrukare på grund av Miljonlotteriets lotter. Det finns inga snabba pengar inblandade, vilket gör att beteenderisken att man försöker jaga tillbaka sina förluster minimeras.

För att minska riskerna har Miljonlotteriet nyligen börjat använda sig av spelansvarsverktyget Spelkoll för sin verksamhet på internet. Det är ett verktyg som besökare på hemsidan kan ansluta sig till för att få en analys över sitt spelande.

– Skulle det vara så att någon har problem är det bättre att de kommer till oss och spelar eftersom vi har verktyg för spelansvar. Då får spelarna en dialog och en varning om de spelar för mycket. Förhoppningsvis fungerar det som en tankeväckare, säger Mattias Westholm. ■

Mattias Westholm, vice vd för Miljonlotteriet.

Sydeuropa

På trettio år har alkoholkonsumtionen i Italien halverats. Den ligger nu på ungefär samma nivå som i Sverige. Trots det har problemen ökat i vissa grupper, främst ungdomar. Orsaken stavas ändrade familjestrukturer, ändrade dryckesmönster – och en alkoholindustri som gör allt för att få unga att dricka.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY** FOTO **MARIA ZAITZEWSKY OCH LEIF RUNDGREN**

nyktrar till

Hemma hos familjen Garofalo i Rom är vin ingen självklarhet på middagsbordet. Åtminstone inte till vardags. Vanligtvis dricker man vatten eller läsk. Men när gäster är på besök så bjuds det på bubbel, vin och kanske grappa eller citronlikören limoncello efter maten. Pappa Antonino, som kommer från Sicilien, tycker inte att det här med alkohol är någon stor sak.

– Jag dricker knappt alls. Och aldrig i veckorna. Men när vi har gäster eller om jag går bort tar jag gärna ett glas eller två till maten. Men det är allt, säger han och rycker på axlarna.

Sonen Daniele, som är 14 år, berättar att han har fått smaka vin hemma, men att

han inte tycker det är särskilt gott. Och något uteliv på diskotek där alkoholen flödar, är det inte tal om ännu, påpekar mamma Veronica.

FAMILJEN GAROFALO ÄR ganska typisk vad gäller alkoholvanor i Italien – åtminstone bland den vuxna befolkningen. Konsumtionen har de senaste trettio åren sjunkit från tjugofem liter per person och år till drygt tio liter. Allt färre dricker vin till maten under veckorna, eftersom arbetstempot har hårdnat, luncherna och ”siestan” kortats och trafikkontrollerna ökat. Polisen ser inte längre genom fingrarna när en förare har tagit ett glas för mycket.

För många italienare är vin som vilken måltidsdryck som helst. På middagsbor-

det står vin sida vid sida med läsk och vatten. Och det är ingen självklarhet att just vinflaskan blir urdrucken. Att dricka sig berusad är en icke-fråga för medelitalienaren, som främst ser vinet som en del av en god måltid.

Åttio procent av italienarna dricker måttligt och av dessa uppger tjugo procent att de inte dricker alls.

Men så är det de övriga tjugo procenten. Som i befolkningstal handlar om bortåt nio miljoner personer med ett riskfyllt drickande och i 61 000 fall om alkoholister, de flesta män. I den här femtedelen ingår ungdomar och äldre, som genom åren har kommit att konsumera allt mer alkohol. Bland de äldre är det vin som gäller. Hälften av alla män över 65 dricker

Giorgia och Alessandra är två tjejer i karriären som gärna går ut och tar ett glas. Bägge upplever att de har en måttlig konsumtion, trots att de vissa dagar dricker vin till lunch och middag.

Bartendern Pio upplever sällan att folk dricker för mycket. De flesta håller sig inom ramarna. Men visst har han märkt att de unga dricker allt mer under de tio år han har arbetat.

"Jag har vuxit upp i en familj där vi dricker vin varje dag, även till lunchen. Det hör till vår italienska tradition och är ingenting konstigt."

ALESSANDRA

- mer än tre glas per dag och var femte äldre kvinna dricker mer än två glas dagligen, vilket enligt italienska hälsovårdsmyndigheter anses vara gränsen för ett riskfyllt drickande.

BLAND UNGDOMAR ÄR situationen än mer alarmerande. Tjugo procent av alla barn mellan 11 och 16 år har druckit alkohol och bland dem över 18 år dricker 70 procent regelbundet. I deras fall handlar det inte om några glas vin till lunchen utan mer om helgsupande av samma karaktär som i Nordeuropa, så kallad binge-drinking. Ungdomar konsumerar helst öl och drin­kar – och det blir ofta för mycket. Man super i syfte att bli berusad. Av de personer som varje år tas in på sjukhus på grund av fylla är sexton procent under 16 år.

På Oppia Caffé vid Colosseum, en blåskimrande bar med pumpande musik, står Giorgia och Alessandra, bägge yrkeskvinnor strax under trettio. De berättar att de går ut ganska ofta och att det då blir mycket alkohol, eftersom det "hör till".

– Jag dricker drinkar eller en "digestivo". Men jag brukar sluta innan jag blir full, säger Giorgia och tillägger att hon inte dricker under veckorna.

– Eller jo förresten, till middagen kan jag ta ett glas vin, ändrar hon sig och får medhåll av Alessandra som medger att hon också dricker varje dag.

– Jag har vuxit upp i en familj där vi dricker vin varje dag, även till lunchen. Det hör till vår italienska tradition och är ingenting konstigt. Min mormor är nittiotre och vägrar att dricka vatten, hon dricker

bara vin. Men hon mår jättebra ändå!

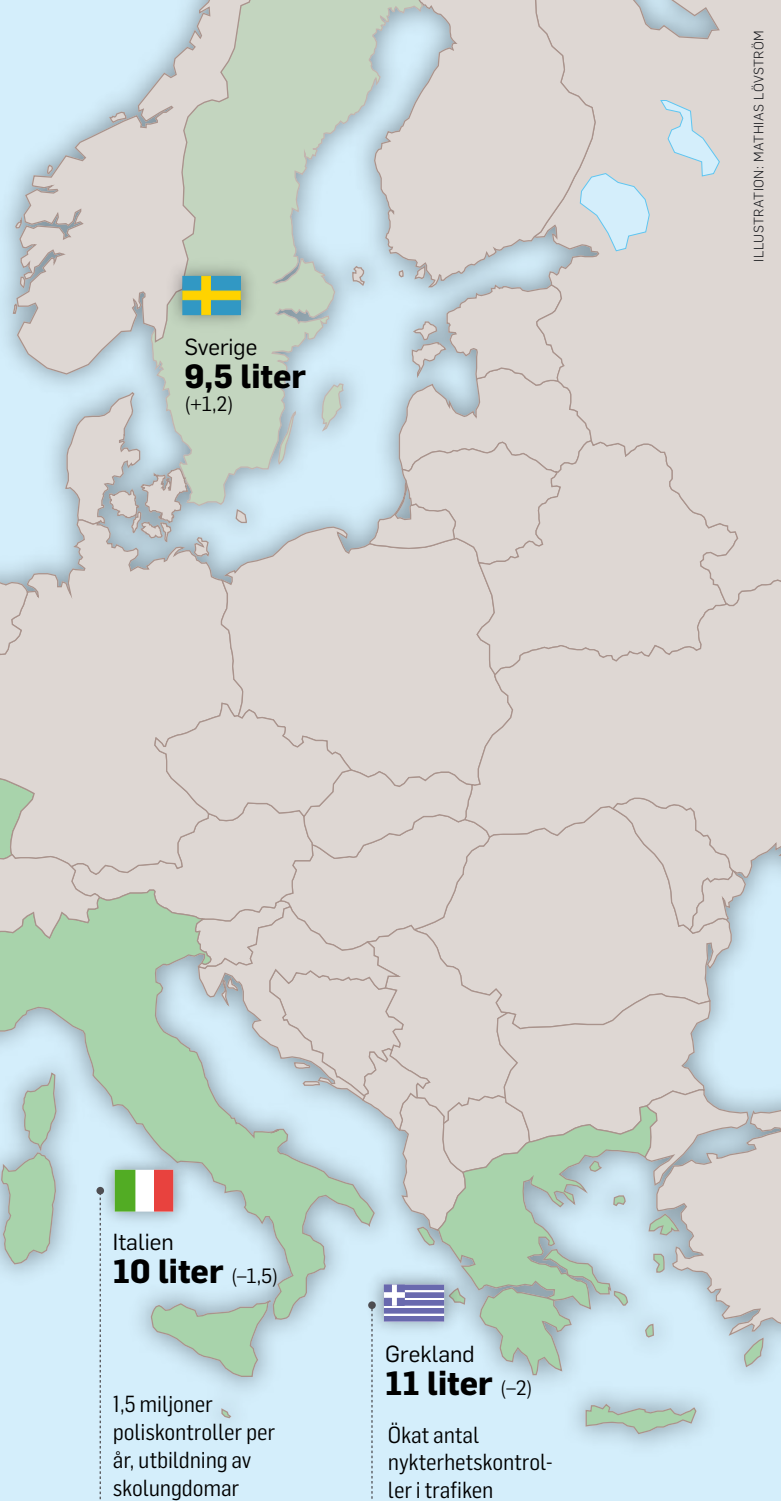
På en annan bar i den pittoreska stadsdelen Trastevere arbetar Pio som bartender sedan tio år. Han har noterat att de yngre dricker allt mer. De flesta dricker öl, cocktails och shots, men även vin. Majoriteten är över 18 år, men i Italien får man faktiskt dricka när man är 16 år fyllda. Och någon åldersgräns för att köpa ut alkohol existerar inte. En femåring kan gå in i ett snabbköp och handla en flaska vin.

I MELLERSTA OCH södra Italien, dit Rom hör, är de fylleslagen inte riktigt lika vanliga som i norra Italien. Här i södern dricker man fortfarande mer måttligt och tyngdpunkten ligger mest på vin. I norr däremot har helgsupandet blivit ett så allvarligt samhällsproblem att vissa snabbköp på ►

Alkohol i medelhavsländer

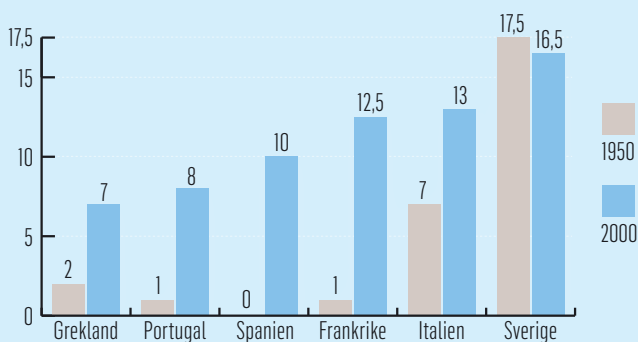
Sydeuropéer har i dag ungefär samma alkoholkonsumtion som svenskar. De konsumerar mindre än tidigare, men har ökat sitt berusningsdrickande under helger. Vi svenskar dricker å andra sidan allt oftare under veckan. Samtidigt som vi fortsätter att helgsupa. Skillnaderna mellan länderna är numera hårfin, snittkonsumtionen ligger på 11 liter per person och år. 55 miljoner européer dricker för mycket och kostnaderna för alkoholskadorna inom EU utgör i snitt 1,5 procent av BNP.

Siffrorna anger konsumtion i 100 % alkohol/person och år för 2008. Siffror inom parentes gäller förändring sedan 1990.

Alkoholpolitisk utveckling

Poäng utifrån alkoholpolitiska åtgärder såsom skatter, åldersgränser med mera. Källa: Karlsson & Österberg, 2001.

MEDELHAVET

Mindre skillnader i dag

1950 låg Sverige i topp i Europa vad gäller insatser mot alkoholproblem, både politiskt, socialt och informationsmässigt. Länder som Spanien och Frankrike bedrev i princip ingen alkoholpolitik alls. Idag har länderna i Sydeuropa tagit gigantiska steg framåt gällande insatser och nationell alkoholpolitik, medan Sverige har blivit mindre restriktivt.

Emanuele Scafato, chef för italienska Folkhälsoinstitutet, har tagit initiativ till en mängd kampanjer och events för att minska alkoholkonsumtionen i Italien.

FAKTA ALKOHOL I ITALIEN

- 80 procent dricker måttligt (2–3 glas vin för män, 1–2 glas vin för kvinnor) av dessa dricker 22 procent inte alls.
- 70 procent av ungdomar över 14 år dricker regelbundet
- 9 miljoner italienare har ett riskfyllt drickande
- 61 000 är alkoholister
- 40 procent av männen och 15 procent av kvinnorna dricker alkohol varje dag
- 20 procent av unga 11–15 år dricker minst någon gång per år
- Alkoholkonsumtionen är högre i norra Italien än i södra
- 60 procent dricker för att bli berusade
- 30 000 italienare per år dör av alkoholrelaterade skador och sjukdomar
- 40 procent av alla bilolyckor är alkoholrelaterade
- 7 miljarder euro kostar alkoholskadorna
- 1 miljon euro satsas på förebyggande arbete, inklusive frivilliga insatser

KÄLLA: LUCIANO BARON, TRAFIKPOLISEN I ITALIEN, ISTITUTO SUPERIORE DI SANITÀ OCH ISTAT

"Jag kallar det **unhappy hour**, eftersom det innebär för mycket alkohol, fet plockmat, rök och stillasittande. En hälsobomb."

- eget bevåg har valt att införa en 16-årsgräns för inköp av alkohol. Vid minsta tvekan avkrävs legitimation.

I MILANO HAR kommunen hittat ett annorlunda sätt att försöka stoppa ungdomsfylleriet. Man bötfäller föräldrarna till ungdomar under 16 år som påträffas berusade. Boten ligger på 500 euro, alltså cirka 5000 svenska kronor.

– Ett femtontal familjer har tvingats betala böter hittills och projektet anses vara framgångsrikt, inte minst ur avskräckande synpunkt, säger Emanuele Scafato, chef för italienska Folkhälsoinstitutet.

Han målar upp en mörk bild av alkoholsituationen i Italien. Jo, visst har konsumtionen halverats på trettio år och det är bra. Men för dem som trots allt fortsätter att dricka mycket har problemen ökat. Boven i dramat anser han bland annat vara

alkoholindustrin som gör allt för att få unga att dricka mer. Man tillverkar färgglad alkohälsk och går hårt ut med marknadsföring och reklam. 169 miljoner euro per år lägger alkoholindustrin ner på att få nya kunder. Men bara 1 miljon euro läggs på förebyggande insatser i Italien. Samtidigt kostar alkoholskadorna 7 miljarder euro eller 2 procent av BNP.

EN ANNAN ORSAK till de ökade problemen bland unga anser han vara förändrade familjestrukturer. När bägge föräldrar arbetar minskar den sociala kontrollen. Lägg till att det dricks vin till vardags i många hem. Alkoholen är tillgänglig överallt, hela tiden. Och ungdomarna, som gärna härmar andra kulturers sätt att leva, suger åt sig som svampar. För trettio år sedan var 90 procent av alkoholen som dracks i Italien vin. I dag har öl- och stark-

spritkonsumtionen ökat med vardera 60 procent. Till det kommer en explosion av nya barer och pubar med långa happy hour där priserna på alkohol dumpas.

Emanuele Scafato är upprörd.

– Jag kallar det unhappy hour, eftersom det innebär för mycket alkohol, fet plockmat, rök och stillasittande. En riktig hälsobomb!

Nattsvart kan tyckas. Men faktum är att mycket görs för att förebygga och stävja alkoholens konsekvenser. För medvetenheten om problemen har ökat bland människor. Numera talar man öppet om alkoholens faror. Flera projekt pågår, både från kommun, polis och hälsovårdsmyndigheter. "Vintage" riktar sig till äldre kvinnor, som hör till de nya riskgrupperna. Man arbetar bland annat med informationskampanjer eftersom många av kvinnorna inte har en aning om att de faktiskt över-

Roms historia spänner över 2800 år. I dag har huvudstaden 2,5 miljoner invånare, hela Italien har 58 miljoner. I bakgrunden syns Peterskyrkan och Vatikanstaten, den katolska kyrkans huvudsäte.

konsumerar. De dricker som sina män i tron att det är en normalkonsumtion, när deras kroppar i själva verket tål mycket mindre.

DET FINNS FLERA framgångsrika projekt riktade mot skolungdomar. ”De blå bussarna” består av piketbussar som parkerar på skolgårdar. Barnen får möjlighet att spela spel inne i bussen och ”leker” sig därmed till kunskap om hur man ska bete sig i trafiken. ”Ikaro”, liksom ”Pir” handlar om utbildning i trafiksäkerhet och där ingår bland annat alkohol och bilkörning. 0,5 promille är gränsen för rattonykterhet i Italien. Vid 1,5 promille beslagas bilen på plats och körkortet ryker. Till ”Ikaro” knyts kända profiler som fungerar som förebilder och till ”Pir” knyts helt vanliga ungdomar som i sin skolklass utses till förebild. Man arrangerar events och kon-

serter och försöker helt enkelt vara där ungdomarna är och tala deras ”språk”.

Trafikpolisen driver också ”Il Pilota” (chauffören) som syftar till att utse en eller ett par ungdomar på diskoteken som under just den kvällen avstår från att dricka. På så vis kan de skjutsa hem kamrater som är berusade på ett säkert sätt. I belöning får de gratis inträdesbiljetter.

Chefen för Trafikpolisen i regionen Lazio (Rom), Luciana Baron, säger att 40 procent av alla bilolyckor är alkoholrelaterade. Majoriteten av de inblandade förarna är unga. På helgerna talar olycksstatistiken sitt tydliga språk. Av de 1,5 miljoner nykterhets- och fartkontroller som utfördes 2009 i Italien åkte 50 000 fast för rattonykterhet. 35 000 av dessa togs under helger och av dessa var 29 000 rattfulla. Drygt 5 000 fordon beslagtogs.

Ändå har situationen förbättrats avse-

Billig alkohol går att köpa i vilket snabbköp som helst. I Italien kan en femåring handla en flaska vin. Men i norr har allt fler butiksinnehavare valt att begära legitimation av unga köpare.

Luciana Baron är chef över trafikpolisen i Rom.

vårt sedan man för tre år sedan ökade antalet poliskontroller från 350 000 till 1,5 miljon. Olyckorna har halverats och med hjälp av informationskampanjer längs vägar och på radio och teve, särskilt under sommarhalvåret då många ungdomar är ute och kör, åker färre dit och färre skadas i trafiken.

NÅGRA ENKLA LÖSNINGAR på problemen med ungdomssupandet har varken Luciana Baron eller Emanuele Scafato.

– En väg vore att höja den lagliga åldern till 18 år samt införa nolltolerans för alkohol och bilkörning för unga under 21 år. Stramare regelverk för alkoholreklam riktad till ungdomar vore också önskvärt, säger Emanuele Scafato, som kämpar vidare för sin sak i Europakommissionen, där han på sikt hoppas kunna påverka och få Italien att skärpa sin lagstiftning. ■

Malin Billers pappa var periodare. Vuxenvärlden svek.
Nu kommer hennes självbiografiska serieroman.

TECKNAR SERIER UNDER BÄLTET

TEXT HELENA WANNBERG ILLUSTRATION MALIN BILLER

Malin Biller, i vanliga fall gör du serier som beskrivits som "burleska". Nu kommer din serieroman i helt annan stil: "Om någon vrålar i skogen". Varför heter den så?

– Det är från en sida i boken; om någon vrålar i skogen och ingen hör – är det då ett vrål? I boken berättar jag om hur det är att växa upp med missbruk och utanförskap.

Du berättar om din pappa som var alkoholist.

– Ja, han var periodare. Han var hel och ren och kunde dölja det väl. Det var bara de närmaste som fick se hans missbruk. Jag upplevde att pappa blev skrämmande när han drack, eftersom han blev så personlighetsförändrad. Han blev som ett barn. Men pappa är med i boken för att kunna visa upp vad som hände med mig.

Varför gör du en serieroman om det?

– För mig som vuxen har det varit viktigt att kunna sätta ord på det som hände, med bland annat övergrepp. Det var en berättelse som kom naturligt, jag bara skrev av mig allting. Sedan insåg jag att jag kanske kan hjälpa någon med det här, att någon känner igen sig. När jag var barn blev jag betraktad som konstig. Vuxenvärlden såg det som att det var fel i mitt huvud, när jag hade mitt tvångsbeteende. Det är först i vuxen ålder som jag har förstått att det var ett sätt för mig att kontrollera tillvaron. Det var ett stort svek att vuxenvärlden inte försökte se varför jag var som jag var – man får aldrig någonsin lägga skulden på barnet!

Ingen vuxen visste vad du var med

om. Vad önskar du att de hade gjort?

– De kanske hade kunnat fråga "hur mår du?". Jag hade nog inte kunnat svara, men det hade varit skönt att veta att någon brydde sig. Som barn hade jag själv behövt få veta att det fanns andra föräldrar som också drack. Tjejer som mår dåligt är ofta tysta och snälla, och märks inte som en "problemkille" gör. Mina problem yttrade sig bland annat i ätstörningar.

Fanns det inga som du kunde prata med?

– När jag var åtta-nio år blev jag vän med en kille som också var lite mobbad och annorlunda. Jag har dedikerat boken till honom. Jag minns också en Janne som jobbade på fritids. Jag pratade inte om hur det var hemma, men jag kände att han kunde lyssna. Min mamma har också alltid funnits där för mig.

Dina vanliga serier handlar mycket om självbild och du driver exempelvis med kroppsideal. Vilken betydelse har humorn för dig?

– Det är många som reagerar på att jag som kvinna använder mig av under bältet-humor. Tjejer ska teckna mer gulliga saker. En del gub-

bar och vissa medelålders kvinnor tillåter sig nog inte själva att skratta åt kiss-och-bajs-humor... Som ung fick jag rollen av att vara den roliga, och stundtals blev jag less på det. Numera är jag nog ganska lagom rolig. I min nya bok finns en del humor också. Jag har inte ansträngt mig för att skoja till det, men humor kan göra det lättare att leva. Jag hoppas att jag lyfter fram det mörka på ett bra sätt utan att skoja

bort det. Den som har bra humor måste nog ha upplevt en del mörker också. Jag som var tyst som barn är också van vid att betrakta min omvärld, och den egenskapen har jag användning av som serietecknare.

Om du skulle möta en trasig tjej eller kille idag, vad skulle du säga?

– Håll ut! Tyck om dig själv! Det blir faktiskt bättre! Be om hjälp! Prata med någon som du får förtroende för. Det är inte pinsamt att ha varit med om svåra saker. Man är inte konstig i huvudet för att man mår dåligt psykiskt. Om man orkar läsa hela min bok, så ser man att den får ett lyckligt slut. Och nu har jag gjort en karriär av att vara konstig! ■

Namn: Malin Biller

Ålder: 30 år

Bor: Oxelösund

Bakgrund: Brokig. Serietecknare, illustratör. Skrattar åt Mia & Klara, och de sjuka detaljerna i bakgrunden.

Aktuell: Med den självbiografiska serieromanen "Om någon vrålar i skogen".

Läs mer: På www.biller.se och malinbiller.blogspot.com finns fler av serierna.

NÅGOT HADE OCKSÅ HÄNT MED PAPPA. JAG MÄRKTE DET, ÄVEN OM HAN NÄSTAN ALDRIG VAR HEMMA LÄNGRE UTAN BARA JOBBADE ÖVER.

HAN BLEV ALLTIDMER TRÖST OCH VÄRE FREDAG KOM HAN HEM MED STORA, SKRAMLANDE KASSAR.

DET VAR VÄLDIGT NAP, KONSTIG MAN BLEV AV DEN DÄR ÖL-LÄSKEN! MAMMA VILLE INTE SOVA MED HONOM NÄR HAN VAR SÄN.

DE BÖRJADE HAN SOVA HOS MIG I STÄLLET, UTAN ATT HON MÄRKTE DET.

SOM BARN GRÄT JAG FRÄMST AV ANDRA ORSAKER.

JAG PISCHAR I RABBITEN I SCHTÄLLET. FAN ATT DU VA TVUNGEN & PASCHA ONGEN NU NÄR DU & GRÄNKLING!

JÄGGA LÄGG PIG!!

PAPPA VAR SÅ BÄRSLIG NÄR HAN DRACK VUXENLÄSK, OCH AV ALLET JAG VAR RÄDD FÖR I VÄRDEN, SÄSOM SPÖKEN, HÖRDOCKARE OCH HELVETET, VAR JUST ATT VARA ENSAM MED HONOM DET VÄRSTA.

HAN VAR PRECIS SOM ETT BARN DÄR FÄST INTE EN LEKKAMMAT UTAN MER SOM EN BEBB. MAN MÅSTE TA HAND OM OCH TRÖSTA.

DU... KAN FR MIN SNÖBEGS OM DU VILL KRAAMA MIG! M... MEN NU MÅSTE JAG GÅ TILL SKOLAN...

Självporträtt

NÄR FÖRENINGEN GÅR I KONKURS

För några år sedan hyllades IOGT-NTO-föreningen Centro för sin framgångsrika verksamhet. När föreningen senare gick i konkurs stod den tidigare ordföranden Nicklas Kartengren ensam, anmäld för bokföringsbrott och med betalningskrav på hundratusentals kronor. "IOGT-NTO måste ha en bättre apparat för det här", säger han idag.

TEXT PIERRE ANDERSSON FOTO MARC FEMENIA

För några år sedan var IOGT Centro i Göteborg en förebild. Verksamheten lyftes fram som ett framgångsrikt exempel och en modern IOGT-NTO-förening. Allt startade 2005 och inom några år hade man växt till en förening med många medlemmar, fyra anställda och en verksamhet som omsatte över en miljon kronor om året.

– Vår förening hade mer verksamhet än många distrikt, säger Nicklas Kartengren, eldsjelen bakom föreningen. Vi ordnade kurser, hade ett fotbollslag och körde en nattklubb. I princip all verksamhet utfördes av medlemmar med tidigare missbruksproblem.

FÖR TVÅ ÅR SEDAN tog det stopp. Nicklas Kartengren, eldsjelen bakom föreningen, lämnade och en ny styrelse valdes på årsmötet våren 2008. Ganska omgående upptäckte den nya styrelsen att föreningen hade stora skatteskulder och bestämde sig för att lämna in en konkursansökan.

– Vi låg efter med skatten, men det berodde mest på att vi inte fått ut de lönebidrag vi hade rätt till, säger Nicklas Kartengren. Jag tror att det hade gått ungefär

jämnt ut och att man kunde ha klarat det utan konkurs, men den nya styrelsen fick nog lite panik. Vilket jag har full förståelse för.

DET SOM FÖLJDE var en mardröm för såväl Nicklas som för den nya styrelsen. Konkursförvaltaren menade att bokföringsbrott hade begåtts och krävde såväl Nicklas som den nya styrelsen på hundratusentals kronor i uteblivna skatter.

– Konkursförvaltaren var en advokat utan någon speciell kompetens när det gäller ideella föreningar, säger Nicklas Kartengren. Jag tyckte att han hade en dålig förståelse för hur en förening fungerar.

Under ärendets gång polisanmälades Nicklas Kartengren för brott mot bokföringslagen. När han sökte juridisk hjälp hos IOGT-NTO-förbundet fick han nej, trots att den nya ordföranden fick hjälp av organisationens förbundsjurist.

– Jag vet inte vad som låg bakom det beslutet. Jag var rädd. Kommunikationen från konkursförvaltaren var dålig och jag fick bara veta att jag var polisanmäld. Jag fick också vet att det såg allvarligt ut och att jag borde skaffa professionell hjälp.

Stefan Bergh, generalsekreterare på IOGT-NTO, förklarar varför man valde att hjälpa en medlem men inte en annan i situationen som uppkommit:

– Vi upplevde att Nicklas Kartengren i sin roll som ordförande i Centro brustit i sitt ansvar gentemot föreningen och de anställda. Helt ovetandes om föreningens situation gick unga, engagerade personer in i föreningen och fick plötsligt ta ansvar för de problem som den tidigare styrelsen orsakat. Eftersom förbundet har begränsade resurser prioriterade vi att hjälpa de som hamnat i en svår situation men inte själva orsakat denna.

Nicklas håller med om att han inte skött allt som han borde.

– Det var mycket verksamhet och till slut satt jag ensam som ordförande, arbetsledare och ansvarig för ekonomin, samtidigt som jag jobbade. Men det är klart att jag har slarvat, jag tar ansvar för det.

NÅGOT ÅTAL BLEV DET aldrig. En förening lyder bara under bokföringslagen om man bedriver näringsverksamhet, och det gjorde aldrig Centro enligt åklagaren.

– Ärendet lades ned och konkursförval-

Nicklas Kartengren var med och startade den hyllade föreningen Centro i Göteborg. Några år senare var konkursen ett faktum. "Jag vill att andra ska veta hur det fungerar", säger han till Accent.

taren bad om ursäkt för det där efteråt, säger Nicklas Kartengren. Men även om det gick bra så är jag ledsn och besviken över att jag inte fick någon hjälp med det här. När det gick bra var alla stolta och ville visa upp oss, men när det senare gick åt skogen ville man inte ens ta i det med tång.

NICKLAS KARTENGREN tror att kunskapen ute i föreningarnas styrelser om vad som gäller när något går snett är dålig.

– Jag vill att andra ska veta hur det fungerar, säger han. Som styrelseledamot har du ett personligt ansvar och kan bli skyldig att betala till exempel föreningens skatteskulder. Och det här med bokföringslagen: om en förening tar inträde på arrangemang regelbundet kan det mycket väl räknas som näringsverksamhet och då gäller helt andra lagar och regler.

– Om vi nu ska gå in i socialt företagande måste vi ha en bättre apparat för det här. Riksidrottsförbundet erbjuder föreningar hjälp med exempelvis lönehantering till en fjärdedel av priset det kostar att få samma hjälp via IOGT-NTO. Jag tycker att det stödet måste kunna ges till föreningar som ger sig in i det här. ■

Vilket ansvar har jag som styrelseledamot?

Kan jag bli skyldig att betala pengar ur egen ficka?

Ja, hela styrelsen kan bli solidariskt betalningsansvarig för obetalda skatter och avgifter. I praktiken kan vissa styrelseledamöter få en större del av ansvarsbördan beroende på insyn i föreningens ekonomiska situation och vilket uppsåt man haft.

– Det är viktigt att komma ihåg att hela styrelsen har ansvaret att se till att föreningen gör det den ska, säger Åsa Dahlqvist Broberg, rättslig expert på Skatteverket. Som styrelseledamot måste man se till att hålla sig underrättad, man kan inte bara skylla på att kassören inte sade något.

Enskilda medlemmar som inte sitter i föreningens styrelse kan aldrig hållas ansvariga för föreningens skulder eller andra förpliktelser.

Är min förening skyldig att betala skatt?

Nej, oftast inte. Ideella föreningar som har allmännyttiga mål och bedriver verksamhet i enlighet med detta behöver vanligen inte betala skatt. Inkomsterna är skattefria så länge de har anknytning till verksamheten eller "av hävd" har utnyttjats som finan-

siering av ideellt arbete. Detta betyder att exempelvis följande är skattefria intäkter: entréavgifter till föreningens arrangemang, inkomster från bingo, lotterier, fester, basarer eller insamlingar.

Däremot kan föreningen bli skyldig att betala skatt om man till exempel bedriver ett kafé som vänder sig till allmänheten. Om föreningen har anställd personal måste man självklart betala in skatter och sociala avgifter.

Hur noga är det med bokföringen?

Så snart en förening bedriver näringsverksamhet (det kan räcka med att ni regelbundet säljer lotter på föreningsmötena för att det ska räknas som det) eller har över 1,5 miljon i tillgångar är man skyldig att följa bokföringslagen. Grundregeln är att kontanta in- och utbetalningar ska bokföras senast påföljande arbetsdag.

Hur gör jag om jag är osäker?

Kontakta Skatteupplysningen för att få råd. Vill man ha ett mer definitivt utlåtande kan man vända sig till Skatterättsnämnden och få ett förhandsbesked som är juridiskt bindande.

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

IOGT-NTO:s

Valmanifest 2010

Inför valrörelsen har IOGT-NTO antagit ett valmanifest, som är en del av kampanjen Minska alkolväldet 2010. Valmanifestet finns att läsa på vår hemsida www.iogt.se.

Utdrag ur valmanifestet:

De senaste tjugo åren har det på många ställen blivit enklare att få tag på alkohol:

- Serveringstillstånden har blivit allt fler.
- Öppettiderna för alkoholservering har blivit längre.
- Alkoholreklam syns mer och mer.
- Införseln av alkohol har ökat.

Vi menar att det räcker nu. Sverige behöver inte fler krogar som har öppet längre. Vi behöver inte mer alkoholreklam eller införsel av alkohol.

I stället behöver vi:

- Bättre tillsyn av krogarna gällande ordning och nykterhet.
- Fler alkoholfria miljöer.
- Stöd till de barn som växer upp i beroendemiljöer.
- Stopp för alkoholreklamen och sponsringen.
- Mer resurser till det förebyggande arbetet.
- Sänkt totalkonsumtion av alkohol.
- Ingen försäljning av alkohol i gårdsbutikerna.

"En schyst vuxen"

– antilångningskampanj

Vår antilångningskampanj för att hålla på 18-årsgränsen fortsätter. Snart är det Valborg, vilket är ett bra tillfälle att agera.

Flygblad och affischer finns att beställa på telefon 08-672 60 05 eller

via mejl info@iogt.se. Flygbladen går också att ladda ner från kampanjens hemsida www.iogt.se/enschystvuxen. Glöm inte att kontakta media när ni gör en insats.

Höj din kunskap

– Läs Alkokoll!

Alkokoll är en bok för dig som vill höja din kunskap kring alkoholfrågan. Här kan man läsa om alkoholens skadeverkningar, den svenska och den europeiska konsumtionen och hur ett förebyggande arbete kan ske.

Boken innehåller discussionsfrågor som lämpar sig utmärkt att läsa och diskutera i studiecirkelform. Materialet är framtaget i samarbete mellan IOGT-NTO, NBV och UNE. Om ni i er förening eller venskapskrets vill genomföra en studiecirkel, kontakta ert lokala NBV-kontor (se www.nbv.se).

Experience 2010

31 juli–7 augusti, Fredrikstad i Norge

Sommarens stora internationella mötesplats för alla åldrar blir i Fredrikstad i Norge, söder om Oslo. Evenemanget går under namnet "Experience 2010" för att det blir en unik kombination av gemenskap och upplevelse.

- 31 jul–7 aug Active Summer Camp
- 1–3 aug The Active Congress
- 3–7 aug IOGT World Congress

Under dagarna kommer delegaterna från medlemsländerna att diskutera och fatta viktiga beslut på kongresserna. Övriga deltagare kan välja att delta som åhörare på kongresserna eller att delta i workshops, sportaktiviteter eller utflykter. Barnaktiviteter kommer att finnas.

Under kvällarna blir det olika kulturarrangemang och som alltid är det Nattcaféet som är den självklara träffpunkten. Experience 2010 inleds fredag kväll den 31 juli med välkomstbankett.

Mer information: www.experience2010.no eller www.iogt.org.

Sök bidrag för alkoholfria arrangemang

Inom ramen för vårt projekt "Alkoholfria miljöer som motkraft" erbjuds IOGT-NTO-föreningar, kretsar och distrikt att söka pengar för att skapa fler externa alkoholfria arrangemang.

Förbundet kommer att stödja 15 alkoholfria midsommarfiranden och 15 mingel, så först till kvarn gäller ...

Villkor:

- För att midsommarfirandet ska vara bidragsberättigat ska det riktas till familjer. Midsommarfirandet ska också vara öppet för andra utanför nykterhetsrörelsen.
- Alkoholfria mingel ska, för att vara bidragsberättigade, arrangeras tillsammans med någon annan organisation utanför nykterhetsrörelsen.

Det är ett utmärkt tillfälle att bjuda in politiker och tjänstemän, kontaktpersoner, opinionsbildare och media för att över en liten bit mat och god dryck bygga nätverk, diskutera gemensamma frågor och visa den verksamhet som finns.

Bidraget är på 5 000 kr och kan fås mot en kort beskrivande text med budget som du mejlar till olle.andersson@iogt.se. Bidraget utbetalas löpande.

Summer Camp

– Det stora sommarkalaset

I sommar arrangerar Ungdomens Nykterhetsförbund, Nykterhetsrörelsens Scoutförbund och IOGT-NTOs Juniorförbund ett stort läger på **Ransbergs Herrgård** i Värmland.

Läget äger rum mellan den **24 juli och 1 augusti**. Kalas utlovas eftersom det i år är 40 år sedan alla tre organisationerna bildades i dess nuvarande form.

Mer information kommer att finnas på hemsidan www.summertimecamp2010.se.

UTBILDNINGAR 2010

Anmälningar till alla utbildningar görs på hemsidan www.iogt.se.

Vill du veta mer om innehållet eller har andra frågor, se hemsidan, mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05. I kurskostnaden ingår (om inget annat anges) resa med billigaste färdssätt, mat samt övernattnings i dubbelrum om kursen är flerdagars.

MINSKA ALKOVÅLDET!

Kampanjutbildning

För föreningar och distrikt som vill delta i kampanjen och/eller genomföra arrangemang under Folknykterhetens vecka 2010. Du väljer den ort som är närmast dig. Vi går igenom årets kampanj Minska alkovaöldets material och praktiska delar.

12 mars, Stockholm (anmälan omgående)

13 mars, Sundsvall (anmälan omgående)

Kostnad: 200 kr

PROJEKTLEDARUTBILDNING

Framgångsfaktorer för att lyckas med projekt, projektledarrollen

Här är kursen för dig som är eller ska vara projektledare i små och stora projekt. Om att vara projektledare som kan vara frustrerande, svårt eller alldeles fantastiskt roligt. Att ha många bollar i luften kan vara stimulerande om man har kontroll.

12–13 mars, Mölnlycke

(sista anmälan 19/2)

Kostnad: 1 000 kr

SOCIALT FORUM

OCH LEDARUTBILDNING I HUSKUREN

Upptäck – Utveckla – Upplev – Utmana. För människor i alla åldrar som deltar i eller vill veta mer om IOGT-NTO:s sociala verksamhet. Med bland annat familjeaktiviteter, seminarier, t ex socialt företagande, hantverk, projektarbete, familjeläger, Huskuren, erfarenhetsutbyte, drogpolicy i föreningen.

23–25 april, Arboga (sista anmälan 6/4)

Kostnad: Vuxna 1 000 kr, ungdomar

12–18 år 500 kr, barn t o m 12 år gratis.

Varje familj betalar max 2 500 kr.

NARKOTIKA ÄR FARLIGT FÖR ATT MAMMA SÄGER DET

För dig som vill lära dig mer om narkotikafrågan. Grundläggande kurs med erfaren föreläsare om narkotika och dess konsekvenser för samhället.

21 maj, Stockholm (sista anmälan 10/5)

Kostnad: 200 kr

ALKOKOLL I STORT OCH SMÅTT

Grundläggande kurs

För dig som behöver grundkunskap om alkohol och IOGT-NTO:s åsikter. Här får du lära dig grundläggande fakta om forskning runt alkohol, IOGT-NTO:s ställningstaganden i alkoholfrågan utifrån politik, förebyggande och opinionsbildning.

22 maj, Stockholm

(sista anmälan 10/5)

Kostnad: 200 kr

Om du vill delta på båda kurserna den **21 och 22 maj** *Narkotika är farligt för att mamma säger det* och *Alkohol i stort och smått, grundläggande kurs*, så ordnar vi boende åt dig över natten.

KALENDARIUM 2010

MARS

- mar–maj Vårkampen – distriktsvärvarkampanj
- 5–7 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder, Oslo
- 8 Internationella kvinnodagen
- 12 Minska alkovaöldet! – Kampanjutbildning, Stockholm
- 12–13 Framgångsfaktorer för att lyckas med projekt – projektledarrollen, Wendelsberg
- 13 Minska alkovaöldet! – Kampanjutbildning, Sundsvall
- 16 Riksstyrelsen sammanträder
- 16 Sista manusstopp Accent 3/10 (ute 9/4) Distriktsårsmöten

APRIL

- Distriktsårsmöten
- mar–maj Vårkampen – distriktsvärvarkampanj
- 14 Bygg lokala hemsidor på iogt.se – fortsättning INSTÄLLD
- 14 Sista manusstopp Accent 4/10 (ute 7/5)
- 19 Sista dag för att beställa material till Folknykterhetens vecka på info@iogt.se
- 22–23 Lärargemenskap för social verksamhet, träff 2, Arboga
- 23–25 Socialt Forum, Arboga

- 23–25 Huskuren – Ledarutbildning som utvecklar familjekommunikationen, Arboga
- 26–30 Valborg, kampanj
- 28–30 Våra Gårdars filmddagar, Leksand
- apr–maj Regionala distriktsstyrelsekonferenser

MAJ

- Anmäl sommarens ferie- och familjeläger på www.sommarlovatalla.nu
- mar–maj Vårkampen – distriktsvärvarkampanj
- 7–9 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder, Tollare
- 7–9 Våra Gårdars ombudsmöte, Bergvik Söderhamn
- 10–16 Folknykterhetens vecka, kampanj
- 18 Riksstyrelsen sammanträder
- 20 Sista manusstopp Accent 5/10 (ute 11/6)
- 24–26 2nd World Forum Against Drugs, Stockholm
- 21 Narkotika är farligt för att mamma säger det, Stockholm
- 29 Alkohol i stort och smått – grundläggande kurs, Stockholm
- 28– Skolavslutning, kampanj

I avsaknad av vuxna att ty sig till kan konsekvenserna bli oerhörda.
Leif Stenberg berättar om en man vars resa i droger och kriminalitet varade i 30 år.

Tolka tårar

AV LEIF STENBERG

När mannen var 17 år fylldes han av en märklig känsla. Han upplevde obehag, blev rädd och flydde från Äldhems centrum i Umeå in i närmaste skog. I en dunge satte han sig på huk. Då kom gråten. Dessförinnan hade han inte lipat sedan små barnsben, när han ramlat och skrapat knäna.

Gråten blev allt kraftigare, hela kroppen hulkade. Tårarna blötte hans ansikte, han kunde inte sluta. Han hade inte makten över sig själv och blev livrädd. Det tog en timma innan han kunde samla sig och lämna skogen. Han begrep inget av vad som hänt.

När han var dryga 30 år inträffade samma sak igen. Han började gråta. Otröstligt. Det gjorde mycket ont. Inte i axeln eller magen, utan inombords. Han förstod inte varför. Vad var "inombords", som inte gick att ta på?

Inte förrän nu, när mannen är dryga 50 år, har han börjat förstå. Inte förrän nu har han erövrat orden som hjälper honom att begripa. Så nu gråter han en skvätt var och varannan kväll, bara för att det är skönt och för att känna lättnaden efteråt. Bit för bit försonas han med sig själv.

Ibland gör han det i ensamhet, ibland med kvinnan som blivit hans livskamrat. Hon har hjälpt honom att tolka och förstå tårar.

I det närmaste alla minnen mannen har av sin far är sådana som visar honom som berusad. "Han har ramlat och vält julgranen. Det enda jag kommer ihåg av hans ögon är vitorna". Eller också har han somnat i sina egna spyor. En endaste bild har han av sin far i nyktert tillstånd. De besökte en kemtvätt för att lösa ut en kavaj, när den skulle hämtas från de bakre räjongerna passade fadern på att

sno några sockor. Då blinkade han illmarigt åt sonen "Det här är smart!"

Det blev hos modern han växte upp som pojke. Var och varannan kväll var det nya män hemma hos dem. När de blev för dumma mot modern kastade han sig över dem för att försvara henne.

När han skulle sova kröp han ofta över till storebrors säng. Nästa dag lekte de som alla andra ute på gården. De trodde att deras liv var normala, de visste inte av något annat.

I avsaknad av vuxna att ty sig till kan konsekvenserna då bli oerhörda. För hans del varade resan i droger och kriminalitet i 30 år. Nu förstår han gråten som 17-åring. Smärtan väljer fram över att inte ha ett endaste minne av sin far där de gör något vackert tillsammans, där han är förebild.

Så mannen anser sig ha något att berätta för unga pojkar och flickor som är i samma sits som han varit. Han kan inte bli deras far, men han kan göra deras resa i missbruk kortare. Ingen tonåring ska behöva genomlida hans helvete

Hur talar man med en tonårig pojke som ser äldre kriminella som förebilder? Som ropar "Shit snuten!" och går och gungar som de tror att fångar på rixanstalt gör? Som tror att det är normalt med en svikande far?

"Hur gör vi nu?" frågar han några unga gangstrar när han samlat dem runt ett bord. Ännu finns inga färdiga svar, men han frågar i förvisningen att de tillsammans äger verktygen för att mejsla fram den ginaste vägen för att de unga männen ska slippa årtal i mörker. ■

ILLUSTRATION: RURIK ZAITZEVSKY

VILL GE RÖST ÅT MÄNNISKOR I UTANFÖRSKAP

Leif Stenberg är journalist och författare. Han har bland annat gjort en serie dokumentärer för Sveriges Radio om vad som händer med välfärdssamhället.

– För mig har det alltid varit viktigt att använda journalistiken för att ge en röst åt människor som hamnat i utanförskap och sällan kommer till tals på egna villkor.

Häng med i Accents serie där du får lära dig allt om alkohol och dess påverkan på kropp, själ och samhälle. Serien baseras på boken Alkokoll.

DROGEN ALKOHOL

Alkohol är en drog, precis som cannabis, heroin och amfetamin. Den leder till missbruk, beroende, sjukdom och död. Men det finns en skillnad – den är laglig.

Enligt Världshälsoorganisationen, WHO, är en drog beroendeframkallande, berusande och giftig. Alkohol stämmer in på alla de kriterierna, trots det är alkoholen laglig och accepterad socialt.

De som dricker allra mest i Sverige är personer mellan 18 och 24 år, 64 procent av männen och 32 procent av kvinnorna super sig fulla minst två gånger i månaden. Enligt Statens folkhälsoinstitut dricker 15 procent av befolkningen i Sverige på en riskfylld nivå. Ungefär fem procent är alkoholberoende, enligt Läke-medelsverket.

Precis som heroin och nikotin är alkohol en drog som är starkt toleranshöjande. Det innebär att ju mer alkohol du dricker desto mer behöver du för att bli full.

JOANNA WÄGSTRÖM

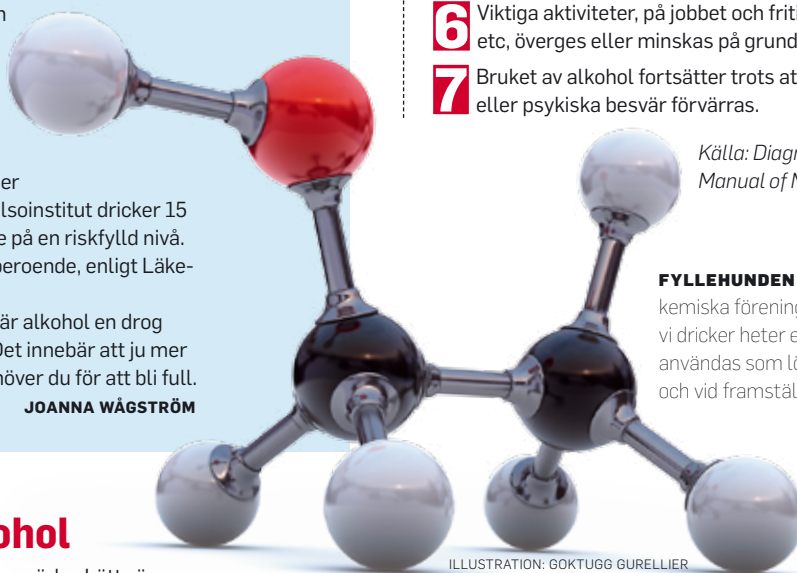

ILLUSTRATION: GÖKTUGG GURELLIER

Påverkad av alkohol

0,2 promille – De första effekterna märks. Lätt värme-känsla och en viss känsla av avspänning. Precision och reaktionshastighet börjar försämrast.

0,5 – Minskad precision i rörelser. Lätt upprymdhet. Omdöme och förmåga att ta in information försämrast.

0,8 – Överdrivna rörelser och högljuddhet. Långsammare reflexer. Sämre koordination. Sämre synförmåga. Överdriven självförsäkerhet. Tydlig alkoholdoft.

1,0 – Lätt sludrighet. Klart förlängd reaktionstid. Försämrad muskelkontroll. Svårt att kontrollera känslor. De flesta vill inte dricka mer.

1,5 – Ordentliga balansstörningar. Faller omkull.

2,0 – Svårt att prata och gå upprätt. Tunnelseende.

3,0 – Uppfattar inte vad som händer i omgivningen. Gräns för medvetlöshet.

4,0 – Medvetlöshet, långsammare andning.

4 – Dödlig alkoholförgiftning.

Källa: www.drugsmart.com. Människor påverkas olika av alkohol, ovanstående är bara ungefärliga uppskattningar.

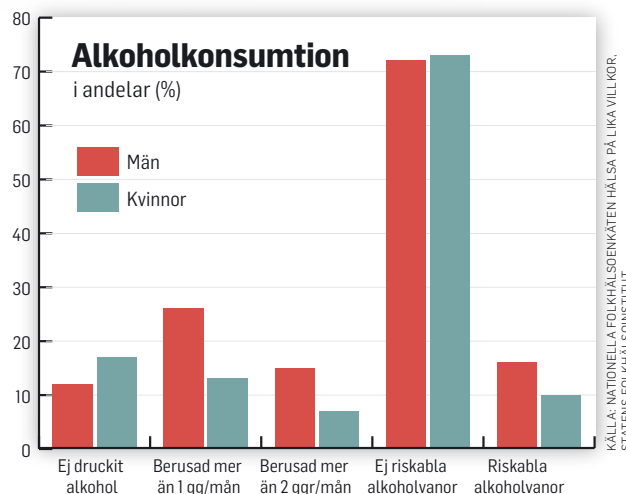
Vem är beroende?

Uppfyller du minst tre av nedanstående kriterier under en och samma tolv månadersperiod är chansen stor att du är beroende:

- 1** Ökad tolerans, behov av påtagligt ökad mängd på grund av påtagligt minskad effekt.
- 2** Abstinens, karakteristiska abstinenssymptom eller återställare.
- 3** Använder alkohol i större mängd eller under längre tid än vad som varit avsikten.
- 4** Varaktig önskan eller misslyckade försök att begränsa eller kontrollera bruket.
- 5** Mycket tid ägnas åt att få tag på alkohol, använda alkohol eller hämta sig från effekten av den.
- 6** Viktiga aktiviteter, på jobbet och fritiden, sociala aktiviteter etc, överges eller minskas på grund av bruket.
- 7** Bruket av alkohol fortsätter trots att man vet att fysiska eller psykiska besvär förvärras.

Källa: *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*.

FYLLEHUNDEN Alkohol är en grupp kemiska föreningar. Den alkoholen som vi dricker heter etanol. Etanol kan även användas som lösningsmedel, drivmedel och vid framställning av plast och färg.

Boken Alkokoll är skriven av Sören Eriksson och utgiven av NBV.

HALLÅ DÄR ...

FOTO: PRIVAT

Sture Andersson

Aktuell med boken "Från mjölnare till bankdirektör", sammanställd av Pia Hintze.

Varför blev den här boken om ditt liv till?

– Den är ett sätt att hedra min organisation, IOGT-NTO, som har gett mig så mycket. Jag funderar ofta på vem jag hade varit utan IOGT-NTO? Rörelsen har verkligen hjälpt mig framåt i livet. Tanken med boken är också att lämna ett dokument över mitt liv till mina efterlevande. Men jag har faktiskt fått en del förfrågningar om att berätta om detta i andra sammanhang. Boken har väckt intresse hos många gamla medlemmar.

Hur ser du på nykterhetsrörelsens utveckling genom åren?

– Besvärande är att det är så svårt att få med ungdomar i dag. Det är som ett stort tomrum mellan de yngsta och de som är äldre. Annars tycker jag att IOGT-NTO gör ett bra jobb i dagens samhälle. Man får inte gå ut för hårt och klanka ner på dem som väljer att dricka. Det är en balansgång, som vi hanterar bra. Lotterierna genererar lyckligtvis pengar till satsningar som lyfter fram rörelsen.

Hur var det att vara nykterist i direktörsvärlden?

– Det fungerade faktiskt bra! Visst fanns det mycket alkohol kring middagar och möten, men jag har aldrig haft problem med att tacka nej. Och jag upplever inte att jag har blivit särskilt ifrågasatt.

MARIA ZAITZEWSKY

FOTO: DEJAN VECIC

Colin Farrell spelar den luttrade krigsfotografen Mark som under ett uppdrag i Kurdistan hamnar i en mardrömslik situation i filmen "Vittne till ett krig".

Starkt om krigets fasor

Vittne till ett krig

Av Danis Tanovic med Colin Farrell och Paz Vega

FILM Mark Walsh är en luttrad krigsfotograf, som tillsammans med sin kollega och bästa vän David tackar ja till ett uppdrag i Kurdistan. De reser dit och tar bilder av skrämmande scener, som utan tvekan kommer att sälja stort till tidningar runt om i världen. Medan David, som har en gravid fru hemma i England, snart vill vända hem, vill Mark till varje pris fortsätta. En avgörande offensiv som är på gång kan bli

hett nyhetsstoff. Så småningom återvänder Mark hem, svårt skadad efter vad han uppger vara en olyckshändelse. Han får vård, men blir bara sämre. Hans flickvän förstår att något traumatiskt hänt i Kurdistan, men Mark vägrar att öppna sig. En psykiater kopplas in för att försöka lösa upp hans knutar och få honom att tillfriskna. Under tiden väntar David fru förgäves på att maken ska komma hem. Han har nämligen inte dykt upp ännu, trots att Mark försäkrat henne om att han lämnade krigsområdet för att resa

hem. Men tiden går och David förblir försvunnen. Vad har hänt? "Vittne till ett krig" är en finurligt uppbyggd berättelse, där åskådaren får fragment av skeendena i Kurdistan. Det är uppenbart att Mark ruvar på en hemlighet, men vad handlar den om? När sanningen till sist uppdragas är den värre än någon kunnat föreställa sig. Mark gestaltas trovärdigt av Colin Farrell och filmen väcker många frågor kring moral, liv och död och vad som egentligen är rätt och fel i en krigssituation.

MARIA ZAITZEWSKY

Berörande pjäs om bergsprängardöttrar

SCEN Lo Kauppi gör våren 2010 regidebut på Riksteatern med uppföljaren till dundersuccén Bergsprängardottern som exploderade. Hon har även skrivit manuset, som växt fram ur samtal med interner och vårdare på Hinsebergs och Ystads anstalter.

Syftet med att göra en föreställning av berättelserna är att många familjer lever med en skam över att mamma sitter i fängelse. Genom att lyfta fram

FOTO: CHRISTOPHER MAIR

de här individerna bidrar man till en normalisering. Och kanske till en förändring av kriminalvården.

Kauppi vill komma bort från

straff och gå mer mot beprövad vård. Annars är risken stor att ett våldssamhälle växer fram. I "Bergsprängardöttrar" träffar åskådaren Rosanna, Angelika, Helena, Mia och vakten – och får kliva in i deras värld. Föreställningen beskriver deras frustration över att inte få träffa sina barn och anhöriga och allt binds samman i ett mörkt, men spännande drama med en hel del humor, musik och tät dialog. Premiär den 10 mars 2010.

MARIA ZAITZEWSKY

Medberoende syskonskap

Håpas du trifs bra i fängelset
Susanna Alakoski
Albert Bonniers förlag

ROMAN Susanna Alakoskis nya roman, hennes första sedan Augustbelönade Svinälängorna, är tillägnad alla anhängiga.

Det är Anni som berättar sin historia. Anni är socionom, lyckligt gift, mamma till en dotter och dotter till en alkoholist – nej, till två! Hon är också (kanske mer än allt det där andra) syster till Sami som missbrukar heroin. Sami, som har bestämt sig för att sluta knarka, för vilken gång i ordningen?

Broderns beslut väcker en störtflod av känslor hos Anni: Den ständiga växlingen mellan hopp och förtvivlan, lycka som riskerar att slå över i sin raka motsats, glädje blandad med svartsjuka för att den egna dottern accepterar, till och med älskar, sin stökiga morbror utan att ställa några krav.

Längst därinne lurar också den ovälkomna frågan: Vad ska hända med mig om han klarar att göra sig fri från sitt beroende? Anni har byggt sitt liv kring Sami och hans beroende. Visst har hon försökt att ställa krav och visst har det ibland dröjt år innan de träffats. Men tankarna på brodern har hon alltid burit med sig. Tankar som närsomhelst kunnat slå över i oändlig djupsorg.

Romanen är en sympatisk redogörelse för hur medberoende skapas och hur den älskades missbruk kan bli avgörande för den egna identiteten. Alakoski

FOTO: SARA MAC KEY

Susanna Alakoskis andra bok spinner vidare på temat alkohol och medberoende, men nu ur ett vuxet perspektiv.

beskriver också på ett rättframt sätt hur förfärligt jobbig den anhängiga kan bli. Så van vid sin egen duglighet i förhållande till missbrukarens destruktivitet, att dugligheten slår över i förnumstighet.

Allt detta är gott och väl, men ändå gör romanen mig besviken. Framställningen är konstruerad av uppräknings och alla dessa ord som spottas ut i korta stressade meningar gör berättandet enformigt. Det känns distanserat trots att den uppenbara ärligheten.

RAGNI SVENSSON

Noveller om outsiders

Den perfekta vännen
Jonas Karlsson
Wahlström & Widstrand

NOVELLSAMLING Jonas Karlssons andra novellsamling känns till en början intetsägande. Jag har börjat tappa intresset när jag kommer till den tredje novellen "Rummet" och plötsligt sitter som naglad vid sidorna. Den är annorlunda och överraskande och jag vet att scener ur den kommer att stanna hos mig länge. Novellens berättare är en udda man som på sin nya arbetsplats hittar ett rum han arbetar extra bra i. Problemet är att hans arbetskamrater hävdar att det där han ser ett rum bara finns en tom vägg.

För varje novell släpps jag i en ny karaktärs bubbla, var och en med sin egen verklighet. En handling om mannen som råkar gömma sig under kompisens säng just den kväll kompisens syster ska ha fest, en annan om pojken som brer syltmackor i hammock. Huvudpersonerna är alla någon slags outsider, lite avvikande och ensam. Att samtliga är män slår jag av först när jag läst färdigt.

Den ensamhet och omöjlighet som skildras känns inte tung utan snarare fascinerande. Det svåra beskrivs med värme, sympati och humor och formen är lekfull. Jag tänker att den nyfikenhet som driver min egen läsning säkert är densamma som författaren måste ha känt när han skrev: Hur är det egentligen att vara just den här människan?

NATHALIE SIMONSSON

MISSA INTE

1 FILM Dagbion i Hedemora i IOGT-NTOs regi. På biografen Star kommer sex filmer att visas varannan torsdag fram till i början av april. Filmerna startar klockan 13 och biljetterna kostar 60 kronor styck. Först ut är "Bröllopsfotografen". Därefter visas "Julie & Julia". Senare i vår blir det fransk och israelisk film.

FOTO: NORWEGIAN FILM INSTITUTE

2 FILM "Engelen" en norsk film med Maria Bonnevie i huvudrollen, som rönt stor uppmärksamhet på hemmaplan. Maria spelar Lea, en ung kvinna som växer upp med sin mamma och alkoholiserade styvpappa. Som vuxen går hon ner sig i droger och adopterar bort sitt barn.

3 BOK "Hungerflickan", Hillewi Wahls nya bok om hennes erfarenheter av ätstörningar. Hillewi, som växte upp i ett alkoholisthem, var utåt sett den "duktiga" flickan som till synes klarade sig bra. Men hennes uppväxt fick förstås konsekvenser i form av ett annat sorts missbruk.

Får man döda en annan människa?

Mordets praktik
Kerstin Ekman
Albert Bonniers Förlag

ROMAN I sin senaste roman tar Kerstin Ekman upp frågor som ställdes i Hjalmar Söderbergs Doktor Glas (1905). I Mordets praktik möts romanens berättarjag Pontus Revinge och en fiktiv Hjalmar Söderberg. Söderberg behöver hjälp av Revinge, som

är medicinare, med att få svar på en fråga. Om man vill ta livet av någon, hur går man till väga? Revinge kan svara utan att tveka: man använder kaliumcyanid. Samtalen blir inspirationen som föder Söderbergs romankaraktär doktor Glas.

Mordets praktik består

av Revinges dagboksanteckningar. Ledd av Ekmans penna får vi i följa denna obehagliga mans vindlande tankegångar som oftast präglas av vemod och ångestfylld rastlöshet. Hans liv är ett mörkaste mörker: Hans yrke är att utföra hälsokontroller på prostituerade. Han är en mördare. I det svarta djupet går det att fascineras, och jag är nog inte ensam om att vilja

läsa just hans dagbok. Men trots en fantastisk romanidé och alla kritikerhyllningar har boken svårt att nå fram till mig. Själva ämnet – om man har rätt att ta en annan människas liv – säger mig tyvärr inte så mycket, hur tillspetsat det än är. Däremot tycker jag om att vandra på Stockholms gator och att sitta med på de där ölcaféerna i moln av tobaksrök, för en stund förflyttad till ett tidigt 1900-tal.

NATHALIE SIMONSSON

RUTH ERIKSSON

ÅLDER 80 ÅR BOR ALNÖ FÖRENING JARLABORG

GÖR PENSIONÄR. ARBETADE UNDER SIN YRKESVERKSAMMA TID SOM BUTIKSBITRÄDE OCH KANSLIST

"Sången är ett livselixir för mig, jag kan inte leva utan den."

Känner du någon som borde bli månadens medlem?

TIPSA OSS på accent@iogt.se eller Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm

Du fyllde nyss 80 år. Hur länge har du varit medlem i IOGT-NTO?

– Åh, hela mitt liv. Först var jag med i barnlogen i Ankarvik i södra Alnö, varifrån jag kommer, sedan i ungdomslogen och därefter IOGT-NTO. Mina föräldrar var inte medlemmar, men jag gick med eftersom man anordnade så mycket trevligt. Under åren har jag engagerat mig i olika grad. För ett antal år sedan var jag med och byggde upp två körer i IOGT-NTO, "Nyktergalarna" och "Tillsammansskören". Vi höll på ett tag men tyvärr rann det hela ut i sanden. Nu är jag medlem i IOGT Jarlaborg.

Vad betyder sången för dig?

– Allt! Jag sjunger gärna och kan inte tänka mitt ett möte utan sång, det blir tråkigt! Jag har sjungit sedan jag var i fyraårsåldern och sedan sjöng jag i kyrkokören och på logen, både solo och tillsammans med andra. Jag är sopran. Sången är ett livselixir för mig, jag kan inte leva utan den. Som ung sjöng jag ofta solo, men nu blir det bara kör-sång. Jag sjunger i en seniorkör, vi uppträder ofta i servicehus och på ålderdomshem. Musiken är en blandad kompot av visor och kända sånger.

Drömde du om att bli professionell sångerska när du var ung?

– Nej, egentligen inte. Jag hade visserligen en lärare som trodde mycket på mig och jag gick senare i en sång- och musikskola, där jag lärde mig att spela piano. Jag lyssnade mycket på operetter och beundrade Sickan Carlsson och Anna-Lisa Eriksson, jag tyckte de var duktiga sångerskor och jag gillade deras glada och käcka stil. Sådan är jag nämligen själv. Men jag tänkte nog aldrig att jag skulle bli sångerska själv. Det är gott nog att sjunga i kör!

Vad är det bästa med att sjunga i kör?

– Gemenskapen och glädjen. Att skapa något fint tillsammans med andra människor. Eftersom jag inte har några syskon, så tror jag att jag sökte mig till kören just för att finna en gemenskap med andra och inte vara ensam. Kören blev som min andra familj!

TEXT MARIA ZAITZEWSKY
FOTO ANNA-LENA MATTSSON

				Accent Nr 2		DOK-TORNS RIKT-MÄRKE	LEDANDE FIGUR I DALLAS	MÄSTE MAN SE I TRA- FIKEN		INTE SÅ SNÄLLA				
					SÅGS SVAGT INTRES- SE VARA									
					EFTER DETTA TUFFA IBLAND		HAM- MAR- DEL							
								SMILA HAN TÄN- KER BLI OFFICER						
SIS- TA SLA- GET		HUVUD- STAD: VIEN- TIANE	KOMMUN ÖSTER OM BERGEN	SMUTS I USA		DEN KAN DRABBA OSS IBLAND	MÖTTE PRESS MED KULA				LÄ- KE- VÄ- SEN	KAN GE NAPP TRÄNG- MÅL		SKREV EVERT EN FIN VALS OM
			IRRI- TERAT MELLAN ÖGONEN					ELEKT- RISK FISK					PLÅGAR TJUV KRAM- DJUR	
RITADE BANANEN VACKERT JÄRN											SIDA I BOKFÖ- RINGEN URAN			
				ÖVER HUVUD AFRIKAS STÖRSTA			FÖR- STÄRKER NYKTER		LUNGA PÅ LATIN GÖR				URIN- NEVÅ- NARE	
KANSKE FRÅN VISS SPIS		KÄLLE- RUD I SÖDER- KÅKAR	BAD- PLATS TYSK- LAND				OFTA I KVARTEN				FRAM- TONING PÅ KNAPP			
SKARA- FÖR- SAMLING							ÄR PE- DANTER DELAS NUMERA						GRUS I KRYSS GÖR OB- SERVATÖR	
RANDAS SJUNG INTE SÅ FALSKT!			DÅLIGT BETYG FORSKAR I SOLNA		PRIMA GRUND- ÄMNE NR 73							TIDIG REGGAE GER GAVEL		
								TVÅ I ÖRN- SKÖLDS- VIK			SHAKE- SPEARES SAGO- KUNG			
ÄR PRO- VINSIELL POLITIK							ANVÄN- DER MAN SOM VRED				MELLAN ILLA OCH VÄRST			

Kryss och foto: Anders Perstrand

KORSORD NR 2 2010

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 25 mars 2010. Märk kuvertet Kryss 2/2010.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

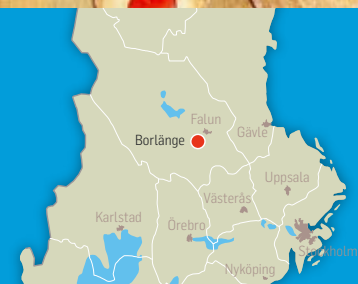
VINNARE NR 10 2009

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: Birgitta Andersson, Braås
SIDOVINSTER, varsin Miljonlott: Erik Sköld, Vetlanda, Elizabeth Lindgren, Lycksele, Siv Bång, Alvesta, Alice Sundell, Hallstavik, Gunnar Andersson, Trollhättan, Rut Kronstrand, Saltsjö-Boo, Eva P-Möller, Katrineholm, Elsie Gryth, Karlshamn, Eva Nyström, Eskilstuna, och Weikko Skoog, Stockholm, Accent gratulerar!

LÖSNING NR 10 2009

Accent-kryss nr 10-2009										Lösning									
										L	A		I	L		B	B	S	
		B		R	U	E	L	S	E	N	Y		A	L	E	R	T		
G	N	U		U	N	O		A	L	P		S	K	R	E	V	A		
	I	F		R	I	P	A		E	R	S	T	A		J	A	K	T	
	A	F	R	I	K	A	S		F	E	M		S	T	O	R	A		
	G	E		K		R	A	G	A	T	A		K	A	N	A	P	E	
K	A	L	V		U	D		N	O	L	L	A	N				S		
	R		E	S		E	X	T	R	A		D	U	N	S	T	A		
H	A	N	D	T	A	G		A		I	J		M	U	L	A	N		
										A	O		D	I	A	L	O	G	
										L	A	B	B	E	N		Ö	S	
																S	I	R	
																N	Ö	S	

FÖRENING BORLÄNGE
STARTAD 1882
ANTAL MEDLEMMAR 433

6 tips för ett lyckat projekt

1 Sätt upp ett mål och var mål-medveten.

2 Bolla dina idéer med folk.

3 När du vet vad du vill göra och hur skriv en projektplan.

4 Sök utomstående finansier. Exempelvis kommunen eller fonder.

5 Anställ personal. Allt går inte att driva på ideell basis.

6 Öppna upp IOGT-NTO:s dörrar för utomstående.

"Öppna dörrarna för utomstående"

När Fenix föräldracafé i Borlänge öppnar sina dörrar väller det in mammor, pappor och barn. Tre dagar i veckan är det öppen förskola i IOGT-NTO-föreningens lokaler i Kulturhuset Svanen – och det lockar många.

– Min tanke var att har du trygga föräldrar så har du trygga barn, säger Helena Schütt som är projektledare för Fenix föräldracafé.

Tre dagar i veckan förvandlas IOGT-NTO-föreningen i Borlänge till en öppen förskola. Då samlas föräldrar och barn som bor i trakten på Svanen för att prata med varandra, vara med i

en diskussionsgrupp, laga mat eller lyssna på någon föreläsning som anordnats.

Mellan 15 och 90 personer brukar komma till öppna förskolan varje dag, som mer är till för föräldrarna än för barnen.

– Vi passar inte barnen, det gör föräldrarna själva. Även vuxna som har barnen i skolan kan komma hit på dagarna. Det som skiljer oss från andra är att vi jobbar för att föräldrarna ska må bra, säger Helena Schütt.

Förskolan har funnits i tre års tid. Helena Schütt jobbar halvtid med verksamheten och till sin hjälp har hon en person som jobbar

25 procent. Förskolan finansieras delvis av pengar från kommunen.

När caféet startade spred Helena Schütt ut det genom att göra direktutskick till mödra- och barnavårdscentralen. Dessutom skrev lokaltidningarna om förskolan. Efter cirka sex månader hade besökarna hittat dit.

– Det här är väldigt positivt för föräldrarna. Det är nätverksbyggande och socialt viktigt. Det är också ett bra sätt att visa att vi inom nykterhetsrörelsen inte är kufar, säger Helena Schütt.

JOANNA WÅGSTRÖM

Läs vidare på
www.accentmagasin.se

”Å, så fint att Accent äntligen finns på nätet. Bra sajt!”

”Accent bevakar drogfrågorna på ett mycket engagerat och intresseväckande sätt, så att man förstår deras stora, samhälleliga betydelse.”

accent

Vi har fortfarande **plats i läsarpanelen**

Vill du vara med och påverka hur Accent utvecklas? Anmäl dig till vår läsarpanel!

Vi skickar ut frågor några gånger om året om allt från texter, ämnesval och omslagsbilder till vilka intervjupersoner du skulle vilja se i tidningen.

Anmäl dig genom att skicka ett mejl till
accent@iogt.se.

Pierre Andersson
chefredaktör

Ansvars första VD, Bror Gustav Bylund, med personal 1935

Visste du att nykterhetsrörelsen startade ett försäkringsbolag 1932?

Redan 1932 väcktes idén av en nykterhetsorganisation att starta ett eget försäkringsbolag. Det blev startskottet till Ansvar – som 1997 blev SalusAnsvar. I nästan 80 år har vi utvecklat bolaget och dina medlemsförmåner för att det ska passa dig som kund. Under åren har vi hela tiden stött nykterhetsrörelsens ständigt pågående arbete inom alkohol- och narkotikafrågor.

Gå in på **www.salusansvar.se/iogtnto**
eller ring **0200-87 60 50**. Välkommen!

SalusAnsvar har under nästan 70 år haft förtroendet att få samarbeta med nykterhetsrörelsen. Vi har under hela tiden stött det ständigt pågående arbetet inom alkohol- och narkotikafrågor.

IOGT-NTO

i samarbete med

SALUSANSVAR